

సమీక్ష

జ్ఞాతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

సంపాదకుడు: విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 3

రాజమహేంద్రవరము 1-8-1980

సంచికలు 18, 19

—* ఈ సంచికలో *—

- 1) ముక్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దుపలుకు.
- 2) శ్రీ శ్రీ కవిత - అధివాస్తవికత.
- 3) మేలుకొలుపులు.
- 4) ఋషి కవి అవుతాడా? కవి ఋషి కావాలా?
- 5) పంచాంగ రచనలో వైరుధ్యాలు.
- 6) రామాయణానికి ఊపిరి ఊర్చిళ్.
- 7) ఆధునిక సాహిత్యంలో అంధయుగం?
ఉమ్మడికావ్యాలు - ఒక ప్రామాణిక గ్రంథమేనా?
- 8) గ్రంథసమాలోచన - ఆచార్య నాగార్జునుడు.
- 9) ఈపత్రికలో.

16-8-1980 సంచికలో ఋతుభూష, వేదకాస్త్ర, పరిపత్తువారికి పీడపర్తి సిద్ధాంతి సోదరుల వాస్తవ కథనము, ఊతిపదాలు వైశిష్ట్యము, ఆముక్తమాల్యద ఋతువర్ణన, ప్రభోద చంద్రోదయం మొదలగునవి ఉంటాయి.

—* 1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును *—

చందా :

సంవత్సరమునకు రు. 10-00.

అర్థసంవత్సరమునకు రు. 5-50.

★ స మా లో చ న ★

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

సంపాదకుడు : విద్యాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

సంపుటము 3

రాజమహేంద్రవరము 1-8-1981

సంచికలు 18 19

ముక్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దుపలుకు

— శ్రీ వి. వి. శర్మ, ఎం. ఏ

‘అల్లసానివాని అల్లిక జిగిబిగి
ముక్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దు పలుకు
పాండురంగ విభుని పదగుంభనంబును
కాకమానురాయ నీక తగుర’

ఇది చిరకాలమునుండి ఆంధ్ర సాహిత్యమున విసృజించుచున్న చాటుపు. దీని పుట్టుపూర్వోత్తరములు తెలియకన్నను కాకుమానిరాయడు ఇతివృత్త నిర్వహణలో పెద్దనకు, ముద్దుగా కవిత్వము చెప్పటలో నందితిమ్మనకు, పదప్రయోగ విషయమున పాండురంగ విభునకు సాటి వాడని తెలియుచున్నది.

ముక్కు తిమ్మన ఆసలుపేరు నంది తిమ్మన. రాజుల కొలువులో తిమ్మన నామ ధారులు ముగ్గురు. తిమ్మరుసు, వాకిటి కాపలి తిమ్మన, తిమ్మకవి. మిగిలిన ఇద్దరి నుండి తిమ్మకవిని పుంధక్కొంచుటకై పెద్దముక్కుగల తిమ్మనను జనులు ముక్కు తిమ్మన యని క్యోహరించి యుందు రని కొందరు విమర్శకుల యాహా.

కృతిపతి పలుకులు, ఆశ్యాపాద్యంత పద్యగద్యలు కవితన కవిత్వ లక్షణములను చూపుతావు. తిమ్మన స్వయముగా రచించి కృతి సర్పించుటచే పారిజాతాప

హరణ గ్రంథమున కృతిపతి పలుకులు లేవు. పంచమాశ్వాసమానందలి

సీ॥ కాకికగోత్ర విఖ్యాతుఁ డాప స్తంబ
నాత్రుఁ డార్వేల పవిత్రకులుడు’

(108)

అను పద్యము తిమ్మన గోత్ర నామములను తల్లిదండ్రులను, మేనమామ యగు మలయ మారుతకవిని తెలుపుచున్నది. తిమ్మనకు సుజన విశేయుడు, సకల విద్యా వివేక చతురుడు, శతసరాధీనమతి యను విశేషణములు కనబడుచున్నవి.

ముక్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దుపలుకులను పరికించుట ఈ వ్యాసోద్దేశము. ముద్దు అనుపదమునకు చుంబనము, ముద్ర మొదలగు అర్థములే కాక మనోజ్ఞత, మనోజ్ఞము అను అర్థములు కూడ ఉన్నవి కదా! అప్పుడు తిమ్మన పలుకు మనోజ్ఞముగా నుండు నని యర్థమువచ్చును. తిమ్మన సరస్వతీ స్తుతి చేయుచు ఆమె పలుకుల కిడిన ‘మృదుగీతికా పరిణతి ధ్వని వైఖరి (1-5)’ అను విశేషణమును తిమ్మనపలుకునకు కూడ విశేషణముగా భావించినదో తిమ్మనపలుకు మనోజ్ఞముగా నుండుటకు కారణం విదమగును. అప్పుడు తిమ్మన కవిత్వము మనోజ్ఞముగా చెప్పగల డని

లేదా తిమ్మన కవిత్వము మనోజ్ఞముగా నుండు నను అర్థము వచ్చుచున్నది.

‘వలిమల యల్లువాడు దల

వాక ధరించిన పూవుగుత్తి, వే

ల్లులగమి జీవాఱ్ఱ, యుడి

వోవని చల్వలటెంకి, వెన్నెల

గ్మాలచినపాడు, పొల్లడలి

‘మద్దులపట్టి’ నృసింహ కృష్ణ రా

యలఁ గరుణారసంబు నిను

పారెడి చూపులఁ జూచుఁ

గావుతన్.’ 1-6

ఇది చంద్రస్తుతి. కృష్ణరాయలు చంద్ర వంశము వాడగుటచే తిమ్మన చేసియుండు నని స్థూలముగ తోచును. చంద్రునకు శృంగార రసమునకు గల సంబంధముచే పారిజాతాప హరణము శృంగార రస ప్రధానమైనదిగా తెలియుచున్నది. ‘పూవు గుత్తి’ అనుపదము పారిజాతమును స్ఫురింపజేయుచున్నది. చంద్రుని ‘పొల్లడలి మద్దులపట్టి’ అనెను. చంద్రుడు పాల సముద్రమునుండి పుట్టెను. అహోధతుడు వలిమల యల్లునివాని ‘తలవాక పూవు గుత్తి’గా చేరెను. అట్లే మృదుగీతికా పరిణతి ధ్వని వైఖరితో ముద్దుగా నుండు తాళకావ్యకుమరుము సహృదయ జనాన్లు? కరమై సాహిత్య సరస్వతి కొప్పు

వాడనిపూనై యుండునని తిమ్మన అభిప్రాయము.

‘పాలతుల్ కాగిట గ్రుచ్చి యెత్తి
తలఁ బ్రా

ల్యోయించు నవ్వేళ నాఁ
దల గంగం దననీడఁ దానకని మా

గ్ధ్యంబొప్ప వేటొక్క తో
య్యలి యంచు న్నడి నెంచుపార్వతియనూ

యావాప్తి కి న్నవ్వు క్రో
న్నెలపూదాలుపు కృష్ణరాయనికి సం

ధించు స్వహౌశ్వర్యముల్’ (1-2)

తిమ్మన ఈశ్వరస్తుతి చేయుటకు కారణము శివపరాధినమతి యగుటయే కాక

వేరొకటి తోచుచున్నది.

‘గుణదోష బుద్ధో గృహ్లా
న్నిందుత్వేలా విశేష్యః
రసాక్లాఘులే త్పూర్వం పరం
కంఠే నియచ్ఛతి.’

—కవిరాక్షసియము
కవి రాక్షసుడు బుధులను ఈశ్వరునితో

పోల్చెను. గ్రంథమునందలి (గుణ దోష

ములను గ్రహించి) గుణములను శిరసా

క్లాఘించి దోషములను గూర్చి ప్రస్తుతింప

వల దని కోరుచున్నాడు. ప్రబంధ ప్రక్రి

యలో పారిజాతాపహరణము ఆద్యమును

టచే ఇందు గుణములతోపాటు దోషము

లుండవచ్చును. శివుడు విషమును కంఠ

మునందు ధరించి నటులు బుధులు దోష

ములను ధరింతురనియు, గుణములను శిరసా

క్లాఘింతురనియు ఊహింప వచ్చును.

‘వలిమలయల్లువాడు’ అను పద్యమున ప్రస్తుతింపబడిన చంద్రుడు కావ్యపరముగ గుణములకు ప్రతీకగ నుండుటచే చంద్రునకు గల ‘మద్దు’ అను విశేషణము తిమ్మన కవితా గుణములకు వర్తించు నట్టిదిగా కూడ ఉన్నది.

దీనిని బట్టి ‘మత్కు తిమ్మనార్యుని ముద్దుపలకు’ అను ఆ భాణకము వచ్చి యుండును.

ఇది పారిజాతాపహరణమునకు ప్రధానకారణమైన సత్యాదేవి యనూమును నూచించుచు ధ్వనిగర్భితమై కావ్యమనోజ్ఞతకు శిరోఽంతుముగ భాసిల్లుచున్నది.

ఇతివృత్త-ఎన్నికలోను, తన్నిర్వహణలోను ముద్దుతనము కనబడుచున్నది.

నరకాసుర సంహారాంతరము కృష్ణుడు ద్వారకా నగరమున సుఖాభిలాషతోలలాడుచుండును. ఒకరోజు కృష్ణుడు రుక్మిణి

యింటనుండ నారదుడు వచ్చి పారిజాత

తనుమును నిచ్చును. కృష్ణుడు గైకొని రుక్మిణి కిచ్చును. అది చెలివ్వారా తెలిసి

సత్య కోపము చెందును. కృష్ణుడు ఆమె ననునయించును. ఆమె కోరికపై పారి

జాత వృక్షమునే వాక లోకమునుండి తెచ్చి సత్య గృహారామమున ప్రతిష్ఠిం

చును. తరువాత నారదుని సలహాపై సత్య పుణ్యకవ్రతము నాచరించును. నారదుడు

చిత్రగతుల కృష్ణుని స్తుతించి వెళ్లును. తిమ్మన హరివంశమునందలి సంక్షిప్తకథను తీసికొని ప్రబంధానుగుణముగా వర్ణనాదు

లను చేర్చి రసవత్తరముగా తీర్చిదిద్దెను. పురాణమునందలి ఆ ప్రసిద్ధితిహాసమును తీసికొని రసపాత్ర పోషణ వర్ణనాదులతో

విస్తృతపరచి, స్వకీంత్రి గ్రంథమా అన్నట్లు చేయుట ప్రబంధకవి లక్షణము

కదా.

పాత్రపోషణ కవి ప్రజ్ఞకు గీటురాయి.

కవితే సృష్టించబడిన స్త్రీ పురుషాది హావభావాలను చక్కగ చిత్రించుట

పాత్రపోషణ అనవచ్చును. న్యాభావి కతకు దగ్గరగానుండి, సహృదయులకు

ఆనందికొరారులను కలిగించిన పాత్రలను గజీర పాత్రలు అనవచ్చును. ఎప్పటి

సమాజమును పరికిరించినను ఆ పాత్రలను బోలినవారు మనకు కన్పింతురు. తిమ్మన

ఈ గ్రంథమున సత్యభామను మనోహరముగ చిత్రించెను. సత్యభామ ఆననానే

పాతకునకు ముత్కు తిమ్మనార్యుని సత్యయే స్ఫురికించుచును. కృష్ణునియందు మత్తున

ఎక్కువ. కృష్ణుడు అప్రమహిషులలో తనను అధికముగా గారవించునని యామె నమ్మకము. అపశకునము కలిగినచో

కృష్ణుడు ఏ సవతికదనో తక్కువచేసి భాషణాదులు గల్పియుండునని యామె నమ్మిక. ఆమెకు ఏమాత్రము ఆనమానము

తక్కువదనము కలిగినను సహించలేదు. చెలి కత్తె ద్వారా పారిజాత వృత్తాంతము తెలిసి

ప్రేటువడ్డ యురగాంగవరతి, నేయివోయ దరికొన్న హుతాశనకీల యనంగ, లేచినది.

‘ఇన్నిదినంబులున్ నవతులించఱలోపను గారవంబునన్ వల్లభుడు కన్నులుఁ గప్పు

కొనంగ నుండి యావ న్నెయి వాసియుఁ దొలిగి వారు ననుం దలెత్తి చూడఁగా

సన్నల జాయలం బలుక నైతునె’ అని చెలి కత్తెతో వాపోయినది. ముని తనను

తక్కువచేసి మాట్లాడునపుడు అడ్డగించలే దని కృష్ణునిపై కోపము. కోపమున ఎవరి

పై నను ఎంత మాటయిన ఆనగలదు.

‘పసుల కాపరి భావజ మర్మకర్మల నెట్లు ఎరుగు’నని ప్రశ్నించింది. కృష్ణుడు తనవా

డని నమ్మకము కలిగి లేచాడు పొంగిపో తుంది. తన కనునన్నలలో తిరుగువాడుగ

తన విధేయుడుగ భావిస్తుంది. ‘ఏమో వచియింపబూసు హృదయోన్మయింగను సంజ్ఞ మానిచ్చి (4-58)’

‘వినుడు! నురేశ్వరు వనపాలకులు! వార్ధిఁ బొడమిన యిదివ్య భూరుహమున

కింద్రాణి యెవ్వరే? యింద్రుండు నెవ్వఁడు?

పలుకులేటికిఁ, దావీరపత్నియేని మిశచీడవి తనదు ప్రాణేమదైన

మఘువు నిట, బంపి సత్యభామా విధేయు వలన మరలంగఁ గొనుటే పో!

‘వాసితనము’ 4-59.

అని స్వర్గలోకమున వనపాలకులతో సత్య పలకు సందర్భమున ఈ విషయము స్పష్టముగా తెలియును.

ప్రబంధములకు వర్ణనలు ప్రధానము. కావ్యములనుండి వర్ణన, కత్తెకర్ణము

— • • • —

భాగం. వీరితర్వాత పంక్తుల్లో 'న...న
న...న...న త్రిమాటలు కూడా, మ...
మ...మ...మన వ్రాతల్లో ఉండొచ్చు'
నంటాడు. దీని కుదాహరణ పంక్తులివి.

'కటకటా ! లాటిపిటా చస్తే

కృ.కా. విషాదకావ్యం వ్రాయాలా ?

SEX లో X కర్థంతీస్తా

చలం కలం పట్టుకోవాలా ?'

ఇందులో కాబ్బిక చమత్కారం కన్నట్టు
తోంది. ప్రథమపాదంలో టకారా
వృత్తి. ఈపాదపువ్యంతులో ఒకవిధమైన
సౌందర్యం కల్పించాడు. కృష్ణకాస్త్రీ
విప్రలంభ శృంగారవర్ణనతో విషాదగీతా
లాలపించారు. కాని లాటిపిటా మరణా
నికి sex X ; చలం - కలం ఇవి శబ్ద
చిత్రాలే.

'De compositions' లో ఈపం
క్తులు సురియలిజానికి చక్కని ఉదా
హరణ.

'కాకికేమి తెలుసు Psycho analysis
అట వెలది ద్వీపద కత్తగారు
5, 3, 2 ఆముక్తమాల్యద
విశ్వదాధిరామ విసురవేమ.

(పాఠాంతరం. దీనిభావ మేమి తిరు
మలేశ.) కాకిక - నైకో, తెలుసు - ఎనా
లిసిస్ అక్షరపునరావృత్తితో ఒక సౌం
దర్యం ఏర్పడింది. 'నైకోఎనాలిసిస్'
ఫ్రాయిడ్ సిద్ధాంతానికి ప్రాతిపదిక.
కాకిక, దానికి సంబంధం కూర్చుంది. అట
వెలది, ద్వీపద కత్తగా రనుట (సంప్ర
దాయకవిత్వా) ఛందస్సుపై అవహేళన.
5, 3, 2 కి ఆముక్తమాల్యదకు గల సం
బంధము మృగ్యము. చివరకేతిక మకుటము.
దానికొక పాఠాంతరము. ఇంతటి ఆర్థ
రహితము, విశృంఖలమునగు కవిత సురీ
యలిజమ్.

'అధివాస్తవికత ప్రవేశం' సంప్ర
దాయ చుంపస్సులో చేసిన అధివాస్త
వికరచన. ఈ ఖండికలో మొత్తం
తోమ్మిడిపద్యాలు కలవు. అందొకటి.

'మింగిలి మింగలాంగల త'

మిసగుహంతర మినమేమ పా

రంగతులైన బొంగరము

లార యెరింగిన తెల్పుడా పరి

వ్యంగము పాడుటెంగుకు ? వి

పంచికి కంచికి దూరమెంత ? వ

ద్రంగుల రంగులా గులక

రాళ్ళగు మాగుడిలోని లింగములో ?

-ఇందు అర్థాన్ని వెలకటం అవివేకమే.
అది అధ్యాత్మపుటడవిలో వదలి వేయ
బడింది. ప్రాచీన చుండస్సులపై. సామా
నిక రచనా విధానంపై ధ్వజమెత్తిన
రచన యిది.

కాగా శ్రీశ్రీ అధివాస్తవిక రచ
నల్లో 'అభిపారిక కడసార' మకుటాను
మానం. ఇది విశిష్టము, విలక్షణము నగు
గేయం. ఫ్రాయిడ్ సిద్ధాంతప్రాబల్యంతో
వ్రాసిన గేయమిది. ఇందలి వస్తువు సిఫీ
లిస్ (సుఖవ్యాధి) కి సంబంధించినది.
ఒకానొక సుఖవ్యాధి పీడితయగు వ్యక్తి
కడకు లైంగిక సంత్పత్తిక వెళ్ళు వాని
బొకనిని వారించునది.

'ఆకాశం మీదరాకాసి కోర

ఏడకయ్యా పోతావు

కోరచుట్టూ నెత్తుటిచుక్కలు

ఏడకయ్యా పోతావు'

అంటూ ప్రారంభమయ్యే ఈ గేయం
ప్రతీకాత్మకము. అనంతర పంక్తుల్లో
భయంకరవ్యాధిగ్రస్తజనుస్త్రీమర్యాదగ
వర్ణన కన్నవశోంది.

'కనుమలోనిది కొ-కొ-కొ కొలిమి

వెళ్ళకయ్యా చెడతావు

నీడ మాడకు నీకే హాని

సంకేతం నీ శ్మశానం'

తిమ కవితల్లో 'న-న-న- నత్రిమాటలు
ఉండవచ్చునన్న దానికి ఉదాహరణ ఈ
గేయంలోనే కన్నట్టుతోంది. కొ...కొ
కొ...కొలిమి అనుటలో.

ఏమిటి దంతపు చర్మంమీద

ఎర్రని పచ్చనిబోదో మచ్చ

తోతులోయలో భూతాలు

కొలిమినిప్పులో గుర్రాలు

నూనికి కంట్లో సోపానం

కాళ్ళకి కళ్ళు సంకెళ్ళు

సంకేతం నీ సాల్వర్నాక్

జలపాతంలో జంబూటి'

అని ముగిసే ఈ గేయంలో 'ఆకాశంమీద
రాకాసికోర, కోరచుట్టూ నెత్తుటి
చుక్కలు, కనుమలోనిది కొలిమి, సంకే
తం నాసరస్సు, సంకేతం నీశ్మశానం,
దంతపు చర్మంమీద ఎర్రని పచ్చని
బోదోమచ్చ' ఇత్యాదులన్ని ఫ్రాయిడ్
సిద్ధాంతానికి ప్రబల తార్కాణాలు.
కృత్రిమత్వమనకు లోనుగాక, నియమ
నిబంధనలు, ఆచార సంప్రదాయములు
త్రోసిరాజని జీవిత గవాక్షం నుండి
పీడించిన బతుల్నడు ఇట్టి అనేక విష
యాల్ని అధివాస్తవికలు కవితా రూప
మున పెట్టుటకు ప్రయత్నించారు. ఈ
గేయంలో వాడినట్టి లైంగిక ప్రతీకలు,
అశ్లీలపదాలుసేటికీ, తెలుగుసాహిత్యంలో
అంధానుకరణగా మిగిలిపోయిన భావ
కవితా జడత్వాన్ని వదలకొట్టటానికి
ప్రయోగింపబడినవి. అకవితా జడత్వం
సామాజిక జడత్వం వదల గొట్టడం ఈ
ఉద్యమ కర్తల ఆశయం.

శ్రీశ్రీతోపాటే నారాయణబాబు
ఈరీతి కవితలు రచించాడు. వీరితర్వాత
కవులు దీన్ని ఎక్కువగా ఆదరించలేదు.
అయితే సాహిత్యంలో సరిక్రొత్తయార్పు
లకు ఊపిరులూదిన ఉద్యమాల్లో ఇది
ప్రధానం. 'తెలుగుదేశం అధివాస్తవిక
వాదాన్ని తూర్పారబట్టి దానిపైదుమ్మెత్తి
పోసి ఈ తెలివితేట్కు వరనాన్ని రుజువు
చేసికొంది. నిజం ఆలోచిస్తే అధివాస్త
కత నవకల్పనకీ ఎంతోదోహదమిచ్చింది.
ఎంతో ఆలంకారం కల్గించింది. అం
టారు దాశరథి అధివాస్తవికతలోని
అర్థరాహిత్యము, విశృంఖలత్వము దాని
క్షీణతకు ప్రధాన కారణాలు. '...su-
rrealism is in retreat today on

many world fronts. Progressive thought looks on surrealism with suspicion. Orthodox rightist criticism is shocked and scandalised by the surrealist excesses. All the same I think surrealism has not been given a fair chance here in our country. Telugu Poetry at any rate is richer for the during experiments of the neo-surrealists. - అని అంటారు శ్రీశ్రీ 'సాదామిని'కి వీరిక వ్రాస్తూ.

ఈవిధంగా శ్రీశ్రీ తెలుగులో అధివాస్తవిక కవిత ఒక నవ్యకవితా ధోరణిగా రూపొందటానికి కృషి చేసిన ప్రయోగశీలి. తెలుగులో సుర్రయిల్లు కవితకు శ్రీశ్రీ, శ్రీరంగం నారాయణ బాబులు ఇద్దరూ రెండు నేత్రాలు.

అధివాస్తవిక :

1. చా. సమాలోచన. సం. 3, సం. 10, 11, పే. 18, 20, 11-14
2. Collected Papers of Sigmund Freud. Vol. V. P. 131
3. Quoted by From Bandelaire to surrealism. Marcel Raymond. P. 284
4. Surrealist Manifesto.
5. 'నేటికవిత - క్రొత్త పోకడలు' - వ్యాసం. శ్రీశ్రీ, భారతి, ఫిబ్రవరి 1939.
6. తెలుగులో కవితా విప్లవాల స్వరూపం. P. 175.
7. The History of Surrealism, P. 49. Manrice. Nadecu. Tr. Richard Howard,
8. 'సంఖ్యరణ' కు వ్రాసిన 'ప్రవర' నుండి రుద్దబడినది. పు. 6.
9. 'శ్వేతమేవాహం' పు. 63 లో దాశరథి లేఖ.

—...—

మేలుకొలుపులు

— కుమారి ఎస్. లక్ష్మీనరసమ్మ, ఎం. ఏ.

(గత సంచిక తరువాయి)

వర్తనాత్మకముగ నున్న మేలుకొలుపులలో ప్రకృతివర్ణన గలది మనోజ్ఞముగ నున్నది.

'శోభిగూసెను అలసటదీరెనుకోమాలవ తెల్లనాయెను లేజ మణిగెను దీపములకు కల్లె చుక్కలు గాంతి తరిగెను

చంద్రునకును

పద్మములెల్ల విరిసె చెట్లకు వచ్చె మధువు ఉదయపర్వత మందు సూర్యుడు

దుదయమాయెన్

లోకులు ముదముజెందిరి సకల దిక్కుల

పాదలె కాంతుల్'

దీనియందు ప్రకృతి సహజ సుందరముగ మనోహరముగ నభివర్ణింపబడినది.

సూర్యునిపైగల మేలుకొలుపునందు క్షణక్షణమునకును మారు సూర్యనారాయణమూర్తి ఛాయ స్వభావ సిద్ధముగ వర్ణింపబడినది.

పుట్టేటి భానుడు పుష్కరాగపు చాయ పుష్కరాగముమీద పొంగు బంగరుచాయ మేలుకో శ్రీ సూర్యనారాయణా మధ్యాహ్నభానుడు మంకెన్న పువు

చాయ

మంకెన్న పువుమీద మల్లెపూవు చాయ మేలుకో శ్రీ సూర్యచారాయణా క్రొంకేటి భానుడు గుమ్మడిపూ చాయ గుమ్మడి పూలమీద కుంకుమపువు చాయ మేలుకో శ్రీ సూర్యనారాయణా వ్రాలుచు భానుడు వంగపండుచాయ వంగపండుచాయపై వజ్రపురాడిచాయ మేలుకో శ్రీ సూర్యనారాయణా

అనుచు ఈపాట మనోహరముగ తీర్చి దిద్దబడినది. సూర్యభగవానుడు ఆరోగ్య

ప్రదాత యని మనలో ఒక నమ్మకము కలదు. కావుననే శ్రీలు ఆయురారోగ్యములను, విరువతనమును కాంక్షించుచు సూర్యభగవానుని పూజింతురు.

శృంగారరసాత్మకముగు మేలుకొలుపులన్నియు కృష్ణుని పరముగ నున్నవి. ఇది గృహీణులు గొంతెత్తి మధురముగ గానము చేయతగనివిగ నున్నవి. శ్రీ కృష్ణుని గూర్చిన మేలుకొలుపులన్నియు ఇంచుమించుగ శృంగారపరమైనవియును గృహీణులు గానము చేయతగనివియును అగు ఉన్నవి.

ఇరుగుపొరుగు సొమ్ము

ఎరువు తెచ్చుక నేను

నిను చేరవ స్తని లేరా

బలువైన ముత్యాలు

బావిలిచెవిని లేదు

పాస్సువెతకవలె లేరా

కృష్ణా తెల్లవార వచ్చెనూ

అగరు గంధములు వద్దన్న పూస్తేవి

అవి నీళ్ళకడగాలి లేరా

చిగురాకు విడియమ్మనోరెరనాయెను

అత్తుడుచుకోవాలి లేరా

కృష్ణా తెల్లవార వచ్చెనూ

మధుర భక్తిపూరితములగు పాటలు గూడ శృంగార రసాత్మకములే. అయిన భగవంతునకు, భక్తునకు నడుమగల ప్రేమ భావమును మధురభక్తిగా పేర్కొనిరి. శ్రీకృష్ణుని గోపికలు భగవంతునిగా భావించిరి. కావుననే శ్రీకృష్ణునకు గోపికలకు నడుమగల అనుబంధమును మధుర భక్తిగా పేర్కొనిరి.

'తెల్లవారెనమ్మ చెల్లె నేనేమందు

నల్లని నాస్వామి లేరా

మరల పండుక నీవు మసలుచున్నావు
 మర్యాద గాడింక లేరా
 శ్రీబాల గోపాల శ్రీలోల సత్కృపా
 ధర్మ పాలుడ లేచిరార
 చాలుచాలీరీతి పాలుమాలగ నేల
 వేళగాదు లేచిపోరా
 పొమ్మ టి ననుచు నీబుద్ధిలోనెంచకు
 ప్రాద్దులేదని యంటిలేరా
 దీపకాంతు లెల్ల తెలతెల నయ్యెను
 దేవదేవ మేలుకొనరా

వేగాంతపరముగ నున్న మేలుకొలుపు
 లోని శివుని మేలుకొనుమని ప్రార్థించు
 చున్నారు. దీనియందు జీవేశ్వరైక్యము
 ప్రతిపాదించబడినది.

మేలుకొనివే జీవహంస మేలుకొనవే
 పరమహంస
 మేలుకొని సద్గురుని కరుణను
 మేలు జెందెదవూ

అనునదివేదాంతపు మేలుకొలుపులలో
 పరాకాష్ఠ నందినది. ఈ పాటయంతయు
 శ్లోకము తాత్పర్యరూపమున నున్నది.

‘ఋణానుబంధ రూపేణ
 పశుపత్ని సుతాలయాః
 ఋణాత్మయే త్తయం యాంతి
 కాత్రత్ర పరివేదనా

ఋణముచేతను పశువు పత్నులు
 ఋణము చేతనే సలిసుతారులు
 ఋణము తీరినవెనుక వారొక
 త్తణము నిలువరుగా

జలముపైనే బుద్బుకంబులు
 ఇలను తేనువులు నమ్మబోవము
 శరణుజొచ్చి చిత్తమున గురు
 చెంత జేర్చుకొనుమా జీవా
 మేలుకొనుమా’

ఋణానుబంధరూపముననే పశుపత్ని
 సుతులు లభింతురు. వారి ఋణము తీరిన
 వెనుక వారు త్తణమైన నిలువరుగాన
 నీటిపై బుడగవలె జీవితము ఆకాశ్యతము

గాన సద్గురుని సేవచేసి ఐక్యమును పొందు
 మని ప్రబోధించుచున్నదీ పాట.

మేలుకొనవే రాజహంసా
 మేలుకొను చైతన్యమా
 మేలుకొనవే శుద్ధవిధియా
 మేలుకొనగదవే జీవా మేలుకో
 అనునది గూడ వేదాంతపు మేలు
 కొలుపులలో ప్రోక్షనదగినది.

అత్తింటి మద్దుకోడలికి మేలుకొలుపు
 అనుపాట ఎల్లారా గారి సేకరణలో
 గలదు—

జాజి పూల జలకమాడి
 పాలవెల్లి పాలకెక్కి
 అత్తయింట నడుగుపెట్టి
 మొగుడురాగ మొగముదాచి
 ఎందుకింత సిగ్గుపడుదు
 వేల నీకు యింత సిగ్గు?
 తాడిచెట్టు తలనడనిన్న
 తాత నీడ తరిగిపోయె
 నిదురలెమ్మ గొమ్మకాయ
 కళ్లువిప్పు కందపిలక
 త్వరగ లెమ్మ తల్లిగాడె
 చిలుకవచ్చి చెట్టుమీద
 పిలుచుచుండె పిల్ల నిన్న
 వేగ లెమ్మ వెన్నయిదిగా
 కిత కిత కిత కిత కిత

ఇదిగూడ మేలుకొలుపే కాని దీనియందలి
 భావమంత యుదాత్తముగ నుండదు.

అజీవిధముగ వదినగారిపై రచించబడి
 నదిగూడ ఉదాత్తతన లోపింపజేయును.
 ఆమెను హేళన చేయుచు ఆమె లోప
 ముల నెత్తిమాపుచుందురు.

మేలుకోగదే మేలుగాగ వది నె
 నీలవేణి జాగల తెల్లవారి
 బాలసూర్యలింబ ముదయించె మింట
 యెల్లవారు గనిన వేగవచ్చు తంట
 కలకలమని యిల పక్షిజాల
 మలుగవగూడి కేరి కూయసాగె
 పూలసెజ్జపైనే చేలు నిద్దురవె
 సోలి తూలినట్టి సొక్కు చెలియదేమె

ముచ్చులైన నీదు తుచ్చసోదహాలు
 మ్రుచ్చిలించి తెచ్చె హెచ్చనగలువేగ
 రచ్చవారు చేరి అచ్చ మీయింటికి
 చర్చవారంటూ చెచ్చినారు గాన
 చాలచాలరకము పిండివంట లాండి
 నలుబాది పశ్చరముల నిండ తెచ్చె
 ఫలహారమువ వేళమించ వచ్చె
 ఘూలి నుబ్బరాయ కవి కృతినెచ్చె

ఈ పాట ఘూలి నుబ్బరాయ రచించిన
 స్త్రీల వేడుక పాట అను పుస్తకము
 లోనిది.

దేశభక్తిని ప్రబోధించు మేలుకొలుపు
 లును కొన్ని కలవు. దేశభక్తి శ్రేయముల
 లోని మేలుకొలుపులు ప్రబోధ రూప
 మున నుండును. దేశభక్తి శ్రేయములు ఒక
 ప్రయోజనము నాకించి రచించబడినవి.
 ఆ ప్రయోజనము నిద్రించిన వెనుక నవి
 నశించిపోవును.

మేలుకొనుమీ భరతపుత్రుడ
 మేలుకొనుమీ సుజనమిత్రుడ
 మేలుకొనుమీ సచ్చిత్తుడ
 మేలుకొనవయ్యా వత్సా మేలుకో
 వేడుకను జాతీయతా యను
 వేగుచుక్క పొడిచె నదిగో
 కూడి ‘వందేమాతర’బని
 వక్కుటము లరచెన్

అల్లదె విజ్ఞాన మనియెడు
 నట్టి యరుణోదయము నాయెను
 చెల్లె సంతకలవా మనియెడు
 చీకటిది యెల్లన్

... ..
 అందరును నీకంటె ముందర
 నడుగువేయుచు మెలగుచుండగ
 పందవలె నిటు నిద్రపోవగ
 పాడి యగునయ్యా

... ..
 ఆర్యపుత్రుడవై జగంబున
 నవతిరించియు నీవిధంబున
 ధైర్యమెడలి జడత్వమొందుట
 ధర్మమగునయ్యా

భారతీయుడె సద్గుణుడని
పాడుతున్నది వినుము భారతి
ధీరవరుడవు నీ స్వకృతిని
దెలిసికొనుముయ్య
అనుచు భారతీయు యువకుని సద్గుణ
డనియు పేర్కొనుచు స్వకృతిని తెలిసి
కొని జాతీయోద్యమము నందు పాల్గొని
విజయమును సంపాదించవలెనే గాని
ధైర్యము నడలి జడత్వము నందుట పాడి
గాదని పల్కుచు భారతపుత్రుని మేలు
కొలిపెను. ఇది ప్రబోధరూపముననున్నది.
ఇదియును మేలుకొలుపే. కాని దీనిని
సంప్రదాయ సిద్ధులగు మేలుకొలుపుల
యందు చేద్దుట కూడదు. దీనిని మంగి
పూడి రచించెను.

మేలుకొనుడు మేలుకొనుడు
మేల్చిబంగరు ఉపస్థితి
ఓ నిద్రామత్తులార ఓ భద్రా ప్రమత్తులార
ఈ ప్రాభాతిక జేతను మీ

ప్రాంగణము తెరువుడు
మేలుకొనుడు మేలుకొనుడు
మేల్చిబంగరు ఉపస్థితి

అనుచు స్వతంత్ర భారతావనిలో
ప్రాభాతజేత ప్రకృతి ఎంతసుందరముగా
రమణీయముగా నున్నదో వివరించుచు
రచింపబడినది. దీనిని చెల్లంకొండ చంద్ర
మూర్తి కాశ్మీరగాయ రచించిరి.

ఇంకొక మేలుకొలుపునందు గురువుగా
గరజాడ దలచి ఆతని మార్గమున పయ
నింపుమనియు, సస్యశ్యామల భారతదేశ
మును సుఖితముగ జీయుమనియు చైనా
జపాను మున్నగు దేశములవలె సంపన్న
దేశము కావలయుననియు దేశప్రజలనుద్దే
శించి రచింపబడినది పాట.

మేలుకొలుగగ మేలుకొనుడోయ్
మేలుకొని మనుషుండు నేగడు
గతచరిత్ర నె త్రివృత్తుంటూ
గడుపుతూంటే లాభ మేమిటి
వర్తమానం కళ్ళజోడులా
భావిపథమును జూడ వేమిటి

సూర్యభగవానునిపై రచింపబడిన
మేలుకొలుపు వింతగ మనోహరముగ
నున్నది. లోకమునంతను తన కిరణ ప్రసా
రముచే మేల్కొలుపునట్టి సూర్యభగ
వానుని స్త్రీలు మేలుకొనుమని ప్రార్థిం
చుట వింతగనే యున్నది.

ఉదయభాస్కర మేలుకొనుమీ
బాలభాస్కర మేలుకొనుమీ
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనవయ్యా
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనవయ్యా
కలకలామని ప్రాద్దుపాడువున
కమలములు వికసించిరాగ
గుబగుబామని నరులు గోవుల
క్షీరములు చితుకన్

సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ
కుంతికిని సతీదేవి కమలాక్షి
గారీదేవి ఆరుంధతి మొదలైన ఆట్టి
స్త్రీలెల్ల ఆరికి పూసి ముగ్ధులెట్టి
ముందుగానె మిమ్ము తలచి
నీలవర్ణ మీరాకడకు నిలచియున్నాగు
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ
... ..

కమలగర్భుడు శ్రీరామచంద్రుడు
అర్జుమిదిగో భాస్కరుల కనుచు
నీలవర్ణుని రాకడకు నిలచియున్నాగు
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ
చక్కగా మీ భక్తురాలు

సరసిజాక్షి మేలుకొలుపగ
పసిడి బింబంవలె స్వామి ఉదయించిరాగ
సూర్యభాస్కరా మేలుకొనుమీ

అని ప్రభాత సమయము నందలి మనో
హర దృశ్యములు కమలపండువుగ తీర్చి
దిద్దబడినవి పెద్ద బ్రాహ్మణ బ్రహ్మ
చారులు, కుంతిదేవి, సతీదేవి, ఆరుంధతి,
మున్నగు పతివ్రతలు, సురలు, మనులు,
అర్జుమిచ్చుట కొరకు శ్రీరామచంద్రు
డును సూర్యనారాయణమూర్తి రాకకై
ఎదురుచూచు చుండిరి. బ్రహ్మచారులు,
వైష్ణవులు ఎంత నిద్రో భాస్కరుల
కనుచు, పరిహాసములు చేయుచుండిరి.

సూర్యభగవానుని రాకతోడనే దై నందిన
కార్యక్రమములన్నియు ప్రారంభమగును.
కావున స్వామిని త్వరగ మేలుకొనుమని
ప్రార్థించుచున్నారు. ఈ పాటను స్త్రీ
రచించినటుల సరసిజాక్షి అనిన ముద్ర
వలన తెలియుచున్నది.

సీతాదేవి, అలివేలుమంగ, పార్వతి,
మొదలగు స్త్రీ దేవతల పరముగనున్న
మేలుకొలుపులలో వారిని దేవతలుగ
వారాధించుచునే వారికి కొన్ని బుద్ధులను
గరపుచుండిరి. అలివేలుమంగపై రచింప
బడిన మేలుకొలుపు నందు.

నెలత తన పతికన్న ముందు మేలుకొనవలె
జలజాక్షి జామాయె నమ్మ మేలుకో

పతికన్న ముందు మేలుకొనుట పడతి
ధర్మమరి యామెను బుద్ధిగరపిరి. సీతాదేవి
మేలుకొలుపునందు —

అదివిమె మాయమ్మ అలుక కాయరాదు
ఆత్మవారియిల్లు లేవే
పలుక జేమే నీను బ్రతిమాలుకుంటాను
బద్ధకించక వేగ లేవే

ఆత్మవారి యిల్లు గావున బద్ధకించక
వేగ లేవ వలయుననియు, అలుక చేయరా
దనియు ఆమెను హెచ్చరించిరి. ఈ పాట
మద్దాల వెంకటాచలదాసు రచించినటుల
దీనియందు గలదు.

ఇటీవలి కాలమున చలనచిత్రములందు
గ్రామాణవాతావరణమును సృజించుటకై
పెక్కు సన్నివేశములను కల్పించుచుం
డిరి. అట్టివానిలో పేర్కొనదగినది మేలు
కొలుపులు కానీ ఈ పాటలు సంప్రదాయ
సిద్ధమగు మేలుకొలుపులుగా గుర్తింపదగి
నవి కావు.

మేలుకో శ్రీరంగా మేలుకోవయ్యా
కావేటిరంగా శ్రీరంగా మేలుకోవయ్యా

అనునది చలనచిత్రము లందలి మేలు
కొలుపులలో ప్రముఖమైనది.

ఋషి కవి అవుతాడా? కవి ఋషి కావాలా?

- శ్రీ మ. సత్యనారాయణమూర్తి (భారతీప్రియ)

మనవాళ్ళు చాలమంది కవిత్వాన్ని గురించి ఉపన్యాసం మొదలుపెడతూనే 'సా నృషిః కుశలే కావ్యం' అని కొంటే పక్షాల్లో ఎత్తుకుంటారు. ఇంక ఆక్కడ నుండి కవికాంతదర్శి అని, కవయితి వర్ణయతితి కవిః అని, పాండిత్య ప్రవాహం వెల్లివిరియిస్తూ ఉంటారు. మనం కొంచెం నిదానంగా ఆలోచించి మన ఇప్పటి కవులు ఋషులేనా? ఆసలు కవులు ఋషులేనా? ఆసలు కవులు ఋషులు కావాలా? లేకవార్యకాలంలో లాగానే ఋషుత్త కవులొక్కటా? అని ఆశ్చర్యమివ్వ చేసుకుంటే సత్యం గోచరమౌతుంది.

మన జాతీయ సాహిత్యగ్రంథాలయన రామాయణ భారతాలు రచించిన వారు వాల్మీకి వ్యాసులనే మహర్షులు. ఆ గ్రంథాల కథ వారు కల్పించి పాత్రల స్వభావాలు వర్ణించి వ్రాస్తారా? అంటే లేదు. ఆ కథలు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఈ భూమిపై జరిగాయి. అందుకేవాటిని ఇతిహాసాలు అన్నారు. ఇతి+హ+ఆస=

సర్వసాధారణముగ మేలుకొలుపు అన్నియు భగవద్విభూతిని కీర్తించునవిగ నుండును. అచ్చటచ్చట కొన్ని హాస్యాను కృతులును గలవు. మేలుకొలుపులు రచించిన వారందరును పండితులు అగుటచే వారి రచనలో యతిప్రాసాది నియమములు చక్కగా పాటించబడినవి. మేలుకొలుపులు సరళమగు పదజాలముతో రచింపబడినవి గావున నివి స్త్రీ లందఱును గానము చేయుటకు ఉపయుక్తముగ ఉండును. ఇవి భగవద్విభూతిని కీర్తించునవి గావున భక్త్యావేశముతో రచింపబడినవి.

— ... —

అంటే ఇది ఇలా జరిగెను కదా అని ఆ కథ జరిగిన కథ అని అర్థం. దీన్నిబట్టి రామాయణ భారతాలు కల్పిత పురాణ కథలు గా వని, యథార్థ గాథ అని, అని విస్తోంది కాని ఇతిహాసం అంటే అంత మాత్రమేకాదు. మానజాతి జీవితంలో ఎప్పటికీ జరుగుతుండే కథలు. ప్రతిమానవుని జీవితంలో ఎప్పుడూ జరిగే కథలు అంటే కాశ్యతస్పటిలోని పరమసత్యాలు అని అర్థం. ఇతిహాసం అనే మాటవెనుక ఇంత కథ ఉంది.

ఇలాంటి ఇతిహాసాన్ని రచించడానికి సత్యాన్ని యథాతథంగా దర్శించి వర్ణింపగల సమర్థుడు కావాలి. అంతటివాడు తపస్సుపన్నుడైన యోగసిద్ధుడైన ఋషి మాత్రమే. అయితే ఆ ఋషి కవి అవుతాడా? కవి అంటే కలంతో విశేషంగా వ్రాసేవాడని అర్థం కాదు. కవి అంటే దేహధారియై ఇహలోక జీవితం ఇది అని జరుగుతున్న దాన్ని చూస్తూ అనుభవిస్తున్న జీవుడు, కవయితి అంటే వర్ణించువాడు అంటే హిమాలయాన్నత శిఖరాలనో, గంగా ప్రవాహ గాంభీర్యానో వర్ణించడం కాదు. వర్ణన అంటే ఉన్నదాన్ని చెప్పడం అలాగే లేనిదాన్ని వర్ణించడం. ఇలా వర్ణించడమే జీవధర్మం. ఎందువల్లనంటే జీవుడు తానున్నానని చెప్తున్నాడు. నిజానికి తాను లేడు. తానుగా ఉన్నది పరమాత్మయే. తన యొక్క వాచి వరసలన్నీ వ్యవహారానికి పెట్టుకున్న వర్ణనలే. నిజానికి కవి పరమాత్ముని బహుత్వలీలలనే తనవారు అనబడే వ్యక్తుల ప్రవర్తనలను ఉత్తముడైన జీవితవ్యవస్థనై ఋషిలాగా పరికిలిస్తూ ఉంటాల్సింది. తల్లిదండ్రులను, గురు మిత్రులను, భార్యపుత్రులను, తపస్వతీ నిందించి

ప్రయోజనం లేదు. వారు పరమాత్ముని రూపాలుగా భావించి తన జీవితం ఒక తపస్సుగా జ్ఞాన సాధనగా గడిపి ఆత్మజ్ఞానం పొందుతే అతడు ఋషి అవుతాడు. అప్పుడతడు భవబంధాలను త్రేంచేసుకొని కాషాయ వస్త్రాలను కట్టుకొని కాయ కనుదులు తింటూ కాలక్షేపం చేయడంకాదు చేయవలసిన పని. అలా ఎవరన్నా ఉంటారు. ఇల్లువదిలి సన్యాసులైన వారి నెంతమందినో ఇటువంటి వాళ్ళను చూస్తాము. కాని వాళ్ళకి వ్యాసులు అటువంటి ఋషులా! మనవాళ్ళు ఎంత చెడినా మనకునష్టం లేకుంటే మనం ఋషిలాగా చలామణి అవుతాం మానం పాటించి. కాని చేయవలసింది అదికాదు. తన వారి ప్రవర్తనవల్ల తనకి గౌరవహాని, కష్టనష్టాలు వస్తున్నాగానీ- అలా భావం పక నిర్మమకారంగా నిరహంకారతను కూడ ఆవలంబించి నిర్లిప్తుడై వుంటూనే నిపుణుగా వారిమధ్య నీలిచి జీవించ గలగాలి. వీరునా వాళ్ళని తప్పుగా ప్రవర్తించిన వారినిగూర్చి చెప్పుకోగలగాలి. వారికి ఆశ్రయ మిచ్చి కాపాడాలి.

ఆ విధంగా చెప్పుకో గలిగినవాడు ఋషి. కవి అవుతున్నాడు. వాళ్ళకి శ్రీరాముని ఆదర్శవంతుడైన రాజుగా ఉత్తముడుగా నిరూపించి కావ్యరచన చేస్తే ఆ రాముడు ఆరోజున పూర్ణ గర్భిణిని నట్టడవిలోవిడిచిపెట్టాడు. మరి ఋషి బాధపడ్డాడా? తీసుకొచ్చి ఆశ్రమంలో పుగుడు పోసి పిల్లలకు తిండిలోపం చెప్పాడా? తమతండ్రిని ఆదర్శమూర్తిగా ఆపిల్లలు తెలుసుకునేటట్లు రామాయణం గానం చేయించాడు. ఎన్నో తుపానులు, వరదలు, యుద్ధాలు, అగ్ని ప్రమాదాలు వచ్చి ప్రళయ తాండవం జరుగుతున్నా దానికి భగవంతుడే కారణం అని నిందింపక అతణ్ణి మనతండ్రిగా మన జన్మకు కారకుడిగా తెలుసుకోవాలి. అదే ఋషితత్వం. దాన్ని చెప్పగలిగేదే కవిత్వం.

మరివ్యాసుడు తా నెలావుట్టాడు. తా నెలా పిల్లల్ని కన్నాడు. మరొకడైతే ఆ సంగతి చెప్పకునే వాడేనా? మనకే ఆశ్చర్యమవతుంది. మనలో చిన్న మెత్తు లోపం వుంటే, తప్పుచేస్తే దాన్ని ఎంతగానో కప్పిపుచ్చుతాం. కాని వ్యాసుడు ఎంతటి ధీరత్వంతో అహంకార మమకారాలు లేకుండా తన చరిత్ర తన వారి చరిత్రగా భావించి రచించాడు? ఇతిహాస రచన అంటే అది. ఆ కథను తానుకూడా భాగస్వామి అయిపోవటానికి సత్యం తప్పకుండా స్వయం భగవద్గీతగా దర్శించి గానం చేయగలగడం. అటువంటి ఋషిత్వం అభినవాడు మన జీవితంలో జరిగే వృత్తాంతాలు ఈ సృష్టి అంతటా జరుగుతున్నాయని, మనకరీరంలో తత్త్వాలుగా ఉంటున్నాయని దర్శనం లభిస్తుంది. ఇది నీది - నాది కాని నిత్యసత్యం కనుక చెప్పకుంటే నీకు - నాకు ఉపయోగపడుతుంది. కనుక చెప్పకోవడానికి సిగ్గు అడ్డురాకుంటే మరింత ప్రయోజనం ఉంటుంది. కనుక ఆ ఋషులు - తమ జీవితాలనే ఇతిహాసాలుగా దర్శించి గానం చేశారు. ఆలావారు కవులయ్యారు.

వ్యాసు, వాల్మీకిలంటే గెడ్డాలు, మీసాలు పెంచుకున్న ఇద్దరు ఋషులు కారు. వారు రచించినవి రామాయణ భారతాలనే రెండు గ్రంథాలు కావు. ఆ ఋషుల జీవుల స్వభావాలు. వారిరచనలు జీవుల ఆనుభవాలు. జీవుడికి - పరిమాస్తి అంశ గనుక రెండు లక్షణాలున్నాయి ఒకటి తనయందే తాను రమించడం. జీవుడు కూడా తన ఆత్మయందు తాను 'రమించే' ఆత్మారాముని స్థితియే రామాయణం. అప్పుడతని దేహం ఒక పుట్టి (వ్యక్తి) వంటిదని తాను ఆత్మ స్వరూపుడనైన రాముడనని దర్శనం పొందుతాడు. తాను దేహమునంగు పంచేంద్రియాలను మనస్సునూ, అహంకారాది వివిధ భావాలనూ భరిస్తూ 'జీవించే' దేహ

పంచాంగరచనలో వైరుధ్యాలు

— శ్రీ మధుర కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి

వైశ్ణవి కలో 7-8-1980 వ తేదీన ఆంధ్రప్రభలో పంచాంగ సంబంధమైన చర్యలను గురించి శ్రీ పిడపర్తి చినకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు ఈ సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు ఒక వ్యాసమును ప్రకటించిరి. అందు ముఖ్యముగ శ్రీ మామరవులగు శ్రీపాద వెంకటరమణ దైవజ్ఞశర్మ గారిని గురించి, క్యాలెండరు రిఫారమ్ కమిటీ నిర్ణయముల గురించి, శ్రీ కేత్తూరు

ధారి స్థితియే భారతం. అప్పుడతడు తన ఆత్మయే వివిధ ఇంద్రియాలుగా, మనస్సుగా వివిధ భావాలుగా వ్యాసం చెందుతున్నదని దర్శనంపొందుతాడు. ఇలా ప్రతి జీవి వాల్మీకి, వ్యాసు స్వభావాలతో - రామాయణ భారతాను భావాలను పొందుతూ - తన జీవితమే కాదు, తనవారి జీవితమే కాదు, ఈ సమస్త సృష్టిస్థితి ప్రళయాలు భగవంతుని లీలలుగా భాగవతి సత్యములుగా కీర్తన చేయగలుగుతాడు. ఇన్ని విధాలుగా వ్యాసీకరింపబడిన నారాయణుడే వ్యాసుడని - అతడు దర్శిస్తాడు. ఇలా తన కథని లోకం కథగా, లోకం కథని తన కథగా - స్వభావోచితంగా ఆనుభవాత్మకంగా రచన చేయడమే ఇతిహాస రచన. అందులోని ధర్మాధర్మాలతో ఆ ఋషులకు పనిలేదు. అందుకే అన్నాడు తిక్కన - 'లోకహితనిష్ఠం బూనికావించె ధర్మాద్వైతస్థితి భారతాఖ్యముగు లేఖ్యం చైన అమ్మాయమున' అని. ఆయన ఋషి అయిన కవికాడామరికే హరిహరార్పణం స్వభావంగా జీవించి ఆనుభవంగా లోకానికి అందించిన మహనీయుడు గదా. అప్పుడు చెప్పండి

ఋషులు - కవులవుతారా?

కవులు ఋషులు కావాలా?

—...—

గారిచే ఆదరింపబడి రక్షింపబడిన అయినాంశముల గురించి యింకా యితరాంశములగురించి, రాజమండ్రి శ్రీ వేదశాస్త్ర పరిషత్తు వారిచే 1980 జనవరిలో నిర్వహింపబడిన జ్యోతిష సభలను గురించి వ్రాసియున్నారు. వీటిలో శ్రీమామరవులను గురించి, క్యాలెండరు రిఫారమ్ కమిటీ నిర్ణయములను గురించి ముఖ్యముగా అంశముల గురించి సమాధానములు చెప్పచు ఆంధ్ర ప్రభ కొక వ్యాసమును వ్రాసి పంపితిని. శ్రీ పత్రికాధిపతుల కావ్యాసములలో గల యంశములను ప్రచురించుట కిష్టము లేకనో, పక్షపాతముచేతనో ప్రచురించలేదు. వారట్లు ప్రకటించినంతమాత్రమున బాధించునది యేమియులేదు. సత్య ప్రచారమునకు దీక్షా కంకణము కట్టుకొనిన పత్రిక లనేకములు గలవు. వాని యందు ప్రకటించి సత్యమును లోకమునకు తెలుపవలె ననుభావముతో నీ వ్యాసమును సమాలోచన పత్రికాధిపతులకు చూపింప వారు తిప్పక ప్రకటింపగలమని సహృదయతతో నంగీకరించినందులకెంతయు కృతజ్ఞుడను.

సత్యము నన్వేషించుటకు ప్రయత్నించుట జ్ఞాని లక్షణము. అసత్యములతో జీవయాత్ర గడుపుకొనుట సాధారణ మానవుని లక్షణము. తత్త్వవేత్తలు, శాస్త్రములయొక్క లోతులను బాగుగ పరిశీలించి మహనీయ విషయములను గ్రహించి లోకమున కందచేయుచుందురు. పూర్వము అగ్ర్యభటుడు, వరాహుడు, భాస్కరుడు, బ్రహ్మగుప్తాదులు నట్టి మహనీయులు. శ్రీమామరవులు శ్రీ శ్రీపాద వెంకటరమణ దైవజ్ఞులు గూడ నట్టి మహనీయులలో నొక రనుటలో నెట్టి సందేహము లేదు. వారు బహుకర్మ నిష్ఠులు. సత్యాన్వేషణ తత్పరులు. సత్యమును గ్రహించి లోకమున ప్రచారము

చేయుటకు కంకణమును కట్టుకొనినవారు వారి పరిశోధన సారాంశము త్రికాలా బాధక మగు సత్యమును ఋజువు పరచును. వారి నిర్ణయములు సామాన్యబుద్ధికి అందునవి కావు. గొప్ప జ్యోతిష విద్యాంసులకే విశదమగును. వారి పద్ధతియే సరియైన దని సమగ్ర శాస్త్రజ్ఞులంగీకరించియున్నారు.

1955 లో రామచంద్రపురంలో జరిగిన సభకు తీర్పుచెప్పటకు వచ్చిన శ్రీ కొత్తేగార్. వెంకట నుబ్బుశాస్త్రిగారు (మైనూరు)తీర్పు గ్రంథము 19వ పేజీలో శ్రీమూ గురువులను గురించి వ్రాసిన వాక్యము లిట్లున్నది.

‘శ్రీ శ్రీపాద వెంకటరమణ శత్రు సిద్ధాంతిగారు సూర్య సిద్ధాంతమునను, సిద్ధాంత శిరోమణి యందును, పంచ సిద్ధాంతిక యందును, ఆర్యభట సిద్ధాంత మునందును, ఆంగ్లేయ దృగ్గణితమునందును, మహా పండితులు.....కనుకనే వీరి పాండితియు మహద్భూతి మైనది. అని వారి పాండితియును కొనియాడిరి. కాని తీర్పు చెప్పినప్పుడు తా మనుసరించిన విధానమును దృష్టియందుంచుకొని తీర్పు చెప్పిరి.

శ్రీ నుబ్బుశాస్త్రిగారుగూడ శ్రీ పిడ పర్తి సోదరులవలె రెండు రకముల పంచాంగములను ప్రకటించెడివారు. శ్రీపిడ పర్తి వారు 1, 2 సంవత్సరములనుండి మాత్రము మానివేసిరి). వీరు తీర్పు గ్రంథము 11 వ పేజీలో ‘చైత్రపక్షియ, రైవతపక్షియ అయినాంశములు రెండును తప్పెనవే అని శ్రీశ్రీపాద వెంకటరమణ దైవజ్ఞాశర్మగారు చెప్పుచున్నారు. మరియు ఆంగ్లేయ మతమున నక్షత్ర చలనము కానరచ్యుచున్నది. అనియు చెప్పియున్నారు వీరు ప్రతిపాదించిన నక్షత్ర ధ్రువ విచారణ లన్నియు సత్యమైనవే’ అని ఒప్పుకొనియున్నారు. ఇక తీర్పు గ్రంథము సాధారణము చేసుకొని శ్రీ పి. చి. కృ.

శాస్త్రిగారు వ్రాసిన విషయములకు సమాధానము వ్రాయబడుచున్నది.

(1) (5వ పుట) శ్రీశ్రీపాద సిద్ధాంతిగారి (మధిర కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి గురువులు) మతరీతిని అనగా సం॥ 1కి అయిన 50¹¹.16 చొ॥న 1585 సం॥ రములకు అయినాంశాలు గ్రహింపగా వారిదివరకు గ్రహించిన అయినాంశాల కన్న 2 భాగలు అధికం అవుతాయి.

అందుచే వీరి అయినాంశాలు తరియినవి కావు. అయినాభావ కాలముగూడ సరిగా నిర్ధారణ చేయబడలేదు. అని వ్రాసిన దానికి సమాధానము వ్రాయబడుచున్నది.

శ్రీ నుబ్బుశాస్త్రిగారు రెండు రకముల పంచాంగములను ప్రకటించే అభ్యాసం గల వారేగాని నిర్దుష్టమైన, శాస్త్రీయమైన, దృక్పథ పంచాంగమును ప్రకటించినవారుకా రనుటలో సత్యయోక్తిలేదు. వీరుగూడ సూర్యసిద్ధాంత మధ్యపరచిని దృక్పథునిగా భావించి, ఛాయార్క పక్షయ నాంశములను సాధించియున్నారు. వీరిచే స్వీకరించబడిన సూర్య సిద్ధాంత మధ్యమ సూర్యుడు దృక్పథుడు కాకపోయినను దృక్పథుడని చెప్పట సహజము. ఈ విధముగా సాధించబడిన అయినాంశములను స్వీకరించిన వారగుటచేతనే శ్రీపాద వారి అయినాంశములు తప్పుని వ్రాసి నారు.

తప్పుదానిబడిన కొందరు ఛాయార్క పక్షయనాంశములు సాధించియుండగ దీనితో దిరిదాపుగా వచ్చే చైత్రపక్షయ నాంశాలను గ్రహించి కొందరు శ్రీమూ గురువుల పద్ధతి నాక్షేపించుచున్నారు. సత్యమును చెప్పుటకు, తప్పును ఒప్పుకొనుటకు చేతకానివారు. వీరివాదములలో ఏ విధమైన శాస్త్రీయత లేదు శ్రీ కొత్తేగార్ వెంకటనుబ్బు శాస్త్రిగారు చైత్ర పక్షయనాంశములు పరిగ్రహింపగూడదని వారి అయినాంశ నిర్ణయ గ్రంథమున వ్రాసియున్నారు.

అయినాభావకాల విషయంలో, వరాహుని కాల నిర్ణయ విషయంలో శ్రీ నుబ్బు శాస్త్రిగారు తప్పుగ అభిప్రాయపడినారు. 421 కా.శకములో ఆర్యభటుడు గలడు. వానిని ప్రస్తావించిన వరాహుడు 427 కా.శకములో గ్రంథమును రచించెను. ఈతని కాలము 427 కా.శక ప్రాంతము కాక 427 విక్రమశక మనే చెప్పియున్నారు. ఈ వ్రాత అసంబద్ధమైనది. చైత్ర పక్షవారులు, ఛాయార్క పక్షంలో 28 అయినాంశముల చిల్లరను గ్రహించేవారు వరాహుని కాలంలో అయినాభావమైన దన్న శ్లోకమును తెలిసియు తప్పు అర్థమును చెప్పి సమర్థింప బూసుకొన్నారు. శ్రీ ఎన్. సి. లాహిరి క్వాటెండరు రిఫారమ్ కమిటీ సెక్రటరీగారు ‘సాంప్రత మయనం సవతుః’ అను అయినాభావకాల బోధక శ్లోకమును (వరాహకృతము) కమిటీ రిపోర్టు గ్రంథములో ఎక్కడను గూడ ఉపహరించకుండ దానిని దాచి పెట్టినారు. ఈ ఉధియ పక్షవారులకు ఈ శ్లోకము వజ్రాయుధమై కూర్చుంది. అందుచే దానిని మిరుగుపరచడం, లోప అర్థాన్ని చెప్పడం వంటివి జరుగుతున్నాయి.

శ్రీమూ గురువులు సూర్య సిద్ధాంత సూర్యుడు దృక్పథుడు కాదని స్పష్ట మగుటగలన వానిలోగల తేడాలను గవరించి దృక్పథికి సరిపడునట్లు సాధించియున్నారు. ఇట్టి మహత్తరమైన సత్యమును గ్రహించక క్రితకయే గతానుగతి కంగామిగిలినవారునడచుకొనుచున్నారు. ఎక్కువమంది కాదంటే మాత్రం సత్యం సత్యమే కాకపోదు.

(2) (17వ పుట), అందుచే ఇరువది అయినాంశములు కర్మానుష్ఠాన యోగ్య కాల బోధకములు కానేరవు. అందువల్ల శ్రీ శ్రీపాద వెంకట రమణ దైవజ్ఞుల స్వీకరించిన అయినాంశములు పరిగ్రహింప తగినవి.

ఇక్కడ 'అందుచే' అనుటకు పూర్వము 15, 16 పేజీలలో వ్రాసిన విషయమును గురించి వీరే విషయమును ప్రస్తావించక పోవడం శోచనీయము. పూర్వము వ్రాసిన విషయమును గూడ విచారించినచో చైత్ర పక్షయనాంశములు గూడ శ్రీగుబ్బి శాస్త్రిగారి దృష్టిలో తప్పినవే యగుచున్నవి. చైత్ర పక్షయనాంశములు గూడ దుష్టములే యనుభావముతోనే చాయార్కపక్షయనాంశములే స్వీకరింపదగినవి అని 16 పుట చివరలో వారి మతమును తెలిపినారు.

(8) కేతకరు మహాశయులు చైత్ర పక్షయనాంశములను గ్రహించారు. వి. ఆర్. కె. కేత్కారుగారు ఇలా చెప్పారు. 18 డి. ఆయనాంశలు స్వతంత్రాలు నవీనములు..... కనుక ఇప్పుడు లుప్త సవ్యశములు, ఆ కాగణముచే పరంపరా శుద్ధములు, గణిత శుద్ధములు, శాస్త్ర శుద్ధములు అగు 22 ఆయనాంశాలు ఇచట నాచే ఆదరించబడినవి. పంచాంగ కర్త అందరు 22 ఆయనాంశాలనే గ్రహించ వలసిఉంటుంది.

ఈ కేతకరు మహాశయులు ప్రథమ మున లోకములో బహుళ వ్యాప్తిలో నున్న 22 ఆయనాంశాలను తప్పు అని తెలుసుకొని దృక్పిద్ధమును సంపాదించుటకు ప్రయత్నించి 18 డి, ఆయనాంశాలు సరియైన వని నిర్ణయించి గ్రంథమును ముద్రించి ప్రచారం చేయగా; న్యాయ దృష్టిలేని, శాస్త్ర తత్త్వి మెరుంగని సాధారణ పంచాంగ కర్త అందరు (చాల మంది) 22 ఆయనాంశాలను గ్రహించేట్లు, నవీన పద్ధతిని వదలిపెట్టి గ్రంథ రచన చేయుడిని సలహానిచ్చుటచేత (కోరుట చేత) ఈ కేత్కారుగారు '22 ఆయనాంశాలు నాచే ఆదరింపబడినవి, రక్షింపబడి వని' అని చెప్పినారు.

గాని తాము గ్రహించినట్లు వ్రాయ లేదు. తాము సూర్య సిద్ధాంత మధ్యమ సూర్యుడు దృక్పిద్ధుడని వ్రాసియుండిరి. సూర్యసిద్ధాంత మధ్యమ సూర్యుడే దృక్పిద్ధుడైన యుడల సాయన మధ్యమార్క - సూ.సి. నిరయన మధ్య మార్కాంతరము అగు ఆయనాంశములే దృక్పిద్ధము అని సిద్ధాంత ములో బోధించుచుండగా ఈయన చైత్ర పక్షమును ఆవిష్కరింప పనియేలేదు. చాయార్క - కరణార్కాంతర రూపాయనాంశాలనే గ్రహించ వచ్చును. గ్రంథములో వారు వ్రాసిన విషయము ఎట్లున్నదో పరిశీలించెదము.

కాకేషద్ధోబితుల్యం శరది సమభవ త్సంగర్వ ప్రవృత్తిః
 కేవత్యాం సౌరవర్షే సదల వసునినా
 ద్యున్మితాధిక్య భావాత్.
 మందంమందం పుర సా ప్రచలతితతతం
 కేవతీత శృతుర్భిః
 భాగైరగ్రేధునాసా భవతి పునరితో
 ప్యగ్రతః సంభవచ్చు||
 తస్మాద్వర్ష ప్రవర్తిః పున రపి చయథా
 కేవతీ తారకాయాం|
 న్యాయాదృష్ట్య వ్యవస్థాకరణ ఇహమయా
 రైతః పక్ష ఉక్తః||
 ఇచ్చేయు ర్యేన హేతుంసుదృఢ పరిచయా
 ద్వర్తమానాం ప్రవృత్తిం |
 తేభ్యశ్చైత్రాఖ్య పక్షః ప్రచలనరహితః
 సంగృహీతః కి లాత్ర||

జ్యోతిర్గణితం ప్రథమముద్రణ
 424 పుట.

పై గ్రంథములో సౌరవర్ష ప్రమాణము దృక్పిద్ధ సౌరవర్ష ప్రమాణముకంటె 8 1/2 విలు అధికముగ నుండుటచే సౌర వర్షారంభము తేడాగానున్నది. ఇప్పుడు 4 భాగాలు తేడాలో నున్నది. కనుక సౌర వర్షారంభమును 80౫ గుర్తించుటకు

రైతత పక్షము నాచే చెప్పబడినది. చిర కాలాభ్యాసములోనున్న వర్తమాన పద్ధతిని (22 ఆయనాంశల పద్ధతి) విడచుట కెవరికి ఇష్టము లేదో వారి నిమిత్తము నా గ్రంథములో చైత్రపక్షము సంగ్రహించ బడినది, అని భావము.

ఇట్లునుటచేత రైతత పక్షమే కేత్కారు గారిచే చెప్పబడినది గాని చైత్రపక్షము కాదు. ఇతర మతమగు చైత్రపక్షము (ఇది చాయార్క - కరణార్క పక్షము. ఈ మాట తీసివేసి కేతకరుగారు చైత్రపక్ష మని పేరు పెట్టిరి.) తమ గ్రంథములో వారి నిమిత్తము సంగ్రహించబడినది. అనగా తన గ్రంథమునుబట్టి వారు కూడ గణితము చేసుకొనవచ్చును. అనిభావము. ఈ భావమునే యీ క్రింది వాక్యాలలో నిరూపించారు.

శకే 1807 వర్షే పంచాంగ క్రయ మాసీత్ || 22 ఆయనాంశ ఘటితం శర్వ జన స్వీకృతం ఏకం || అపరం నవీనం పట వర్ణనీయ పంచాంగం 18 ఆయనాంశ ఘటితం | ఆంగ్లతుల్యం సాయనం శ్రీ డిక్షిత ప్రవర్తితమితి | మయాగ్రభ్య మానస్య గ్రంథ్య పంచాంగ త్రయోప యోగిత్య స.పాదనాయ తదాచిత శ్రేప కాదీన్ సంయోజ్య హస్తలిఖితో గ్రంథః సమాపితః (జ్యోతిర్గణితం 2వ ముద్రణ, ప్రస్తావన 21, 22 పేజీలు)

1807 శా. శకములో 22 ఆయనాంశ లను గ్రహించి అందరు చేయుచున్న పంచాంగము ఒకటి. 18 ఆయనాంశలు గ్రహించి నూతనముగ చేయబడుచున్నది రెండవది శ్రీ డిక్షిత ప్రవర్తితమైన సాయన పంచాంగం (ఆంగ్ల గణిత తుల్యము) మూడవది. ఈ మూడు పద్ధతు లకు ఉపయోగపడుటకు వీలుగ నాచే గ్రంథము వ్రాయుడి సమాప్తి చేయబడి యిది.

ఇట్లునటచేత కేత్కరుగారుదృక్పథము కానటువంటి 22 అయనాంశల సద్ధతి పంచాంగ కర్తలను తృప్తిపరచుటకు వారుగూడ తన పుస్తకం కొనుక్కొని పంచాంగ రచన చేయడం నిమిత్తం చైత్ర పక్షమును గ్రహించారు గాని చైత్రపక్షం కేతకరుగారిచే చెప్పబడినది గాదు. తప్పు గణితముల ద్వారా యీ పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టినారు. దీనిమీద వ్రాయవలసినట్లే పెద్ద గ్రంథ మగును. చైత్ర పక్షం తప్పు అని చెప్పటకు శ్రీ కేత్కరుగారి గ్రంథమే ప్రమాణము. ముఖామఖిగ శాస్త్రజ్ఞుల సమక్షమున శాస్త్రార్థము జరిగిన యెడల ఈవిషయము ఋజువుకాగలదు. ఈ భయముచేతనే శ్రీ పిడపర్తి సోదరులు రాజమండ్రి సభలకు దూరమైనారు. 22 అయనాంశలు గ్రహించి (చైత్రపక్షమును గ్రహించి) ఎవరు పంచాంగ రచన చేయుదురో వారికి దృక్పథమునందు తాత్పర్యములే దని భావము. ఆ పంచాంగములు గూడ దృక్పథ పంచాంగములు కావు. ఈ విషయమై శ్రీ కేత్కరు గారిచే వ్రాయబడిన వాక్యములే ప్రమాణములు. విజ్ఞులైన వారందరూ ఈ విషయమును గ్రహించియే యున్నారు. ఇంకను గహించగలరు.

(4) 'వర్తమాన సిద్ధాంతసంవత్సరపుస్తక నిర్ణయంవల్ల శ్రీశృంగేరి పీఠాధిపతులును చైత్రపక్షాయనాంశాలనే స్థిరీకరణ చేసినట్లు స్పష్టమవుతోంది' అని వ్రాసిరి.

దీని విషయంలో శృంగేరి మతపంచాంగకర్తయగు శ్రీలంక వెంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు తమ రౌద్రపంచాంగ పీఠిక 12 వ పుటలో నిట్లు వ్రాసియున్నారు.

'కొందరు సింహ గురు ప్రవేశమునకు అయనాంశ సంబంధమును కల్పించి

అయనాంశలలోని భేదమును ఛాయార్క పక్షీయము, రైవత పక్షీయము, చైత్ర పక్షీయము అనువానిలో చైత్రపక్షీయ అయనాంశలను గ్రహించినట్లు, అవి శ్రీ జగద్గురువులకు ఆమోదకరములైనట్లు ప్రకటించిరి. ఇదియు సరి గాదు. మంచి ఛాయార్క పక్షీయ అయనాంశాలు 28-48-17 వీటి ప్రవృత్తి నిరయనరాశి ప్రవేశమునకు అవసరములేదు.' దీనివలన శ్రీ పిడపర్తి సోదరులు వ్రాసిన విషయము సరియైనది కాదని ఋజువైనది.

(5) 'శ్రీ కంచికామకోటి పీఠాధీశ్వరులగు శ్రీశ్రీ చంద్రకేళిరేంద్ర సురస్వతి స్వామిలవారిచే చైత్రపక్షాయనాంశాలు అత్యధిక పండితామోదమును పొందినవిగా వున్న చైత్రపక్షాయనాంశములనే గ్రహించి పంచాంగరచన చేయవలెనని తీర్మానించబడినది.' అని పిడపర్తివారు వ్రాసిరి.

శ్రీ స్వామివారు 1767 భాద్రపద మాసంలో రాజమండ్రిలో సభ జరిగినప్పుడు శ్రీ శ్రీపాదసిద్ధాంతిగారికి ఒక లేఖను వ్రాసియచ్చిరి. అందు అయనాంశములను గురించి ఇంకను నిర్ధారణ కాలేదనియున్నది. 1967 తరువాత శ్రీవారు ఏసభలో తీర్మానించినాలో తెలియను. ఉభయవాదులు లేకుండ ఏకపక్ష నిర్ణయ మంగీకరింపదగదు.

(6) కేలండరు రిఫారమ్ కమిటీవారు 22 అయనాంశాలను అంగీకరించడంలో వారి తాత్పర్య మిట్లున్నది. వారి రిపోర్టు గ్రంథము 16వ పేజీలో.

"Dr, Gorakh Prasad there-after submitted a note containing his definite Proposals in this respect, which was also circulated amongst the members. He Proposed that 23-15' be taken as the ayanamsa or

the vernal equinox day (21st March of 1956) because this will reconcile most of the 'Pancangas' in India based on modern constants' అని గలదు.

21 మార్చి 1956 నాటికి 28-15-11 అయనాంశాలు గ్రహించితే ఇది చాలా మంది పంచాంగ కర్తలను సమాధాన పరుచును. గనుక దీనిని గ్రహించదగును. అని భావము. అనగా చాలా మందిని తృప్తిపరచు ఉద్దేశ్యముతో మాత్రమే యీ చైత్రపక్షాయనాంశములు గ్రహింపబడినవిగాని శాస్త్రీయములు కావని తేలుచున్నది. శాస్త్రచర్చ ద్వారా నిర్ణయింపబడినవి కావనటని స్పష్టమే.

రిపోర్టు గ్రంథమును సవిస్తరముగా చూచినచో చాల అవకతవకలు కనుపించును. వీరినిర్ణయములు సరియైనవి కానందుననే 'నేషనల్ సైన్సు అకాడమి' ఢిల్లీవారు పంచాంగనిర్ణయ విషయమై ఒక సెమినారును ఏర్పాటుచేయ బోవుచున్నారు. పంచాంగ సంశోధక సంఘం వారైనా, మరెవ్వరైనా సత్యాన్వేషణ చేసి చైత్రపక్షము దుష్టమైనదని గ్రహించి, దానిని వదలివేస్తే యీ అయనాంశవివాదము పరిష్కారముకాగలదు. శాస్త్రీయముకాని, వివాదనిలయమైన చైత్రపక్షమును సమర్థింపబూనుట అనుచితము. ప్రభుత్వంవారు కమిటీవారి నిర్ణయప్రకారం పంచాంగకర్తలంగారు చేయవలయునని ఆదేశం ఇచ్చే యెడల కమిటీ నిర్ణయఖండఃకు పూనుకొను మహానుభావులనేకులు గలరని మరువకూడదు. శాస్త్ర ఖడ్గముతో బలాత్కారపు ఆదేశమును తుత్రియలు చేయగల పరిస్థితులుగూడ సుభవించును.

రామాయణానికి ఊపిరి ఊర్పిత

— శ్రీ కె. శారదాప్రసాద్.

‘పురాం నవతీతి పురాణం’ అన్న మార్గ విన్నా తనివి తీరనిది. ఏదో ఒక క్రొత్తదాన్ని చూపిస్తే పురాణం. కథ, ఇతివృత్తం ఎంతపాతదైనా దానిలో ఏదో ఒక గొప్పదనం మనకు కనబడుతూనే ఉంటుంది.

ఆదికవి వాల్మీకిచే రచించబడ్డ పురాణం నవరసభరితమైన రామాయణం. రామాయణంలోని వివరాలు ఏదో చెప్పలేని ఆనందం మనలను ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తూ ఉంటుంది. తెలుగువాడి కలుగు రామాయణం.

సాహిత్యం సమాజానికి దర్శనం వంటిది. సాహిత్యద్వారా సమాజాన్ని ప్రగతిపథంలో ముందుకు నడిపించాలి. అలా నడిపించగలగేదేకే తమ సాహిత్యం అవుతుంది. మరి రామాయణాన్ని ఉత్తమ సాహిత్యం అని మనం అనగలమా? అటువంటి సాహిత్యాన్ని అత్యుత్తమ సాహిత్యం అనడం అతిశయోక్తి కాదేకా!

ఎవరైనా ఒకరు గొప్పవారు కావాలన్నా వారికి క్రిందివిధాలు వ్యాపించాలన్నా దానికి దోహదకారులు చాలా మంది ఉంటారు. కానీ సాధారణంగా మనం అందరినీ పరిచిపోయి ముఖ్యమైన వాళ్ళని మాత్రమే గుర్తించుకుంటాం. రామాయణంలో అలాంటిదే చిన్న విషయాన్ని విమర్శనాత్మకంగా మీరూ చూచుకోవాలి.

రామాయణంలో రాముడు నాయకుడు. అతడు తాను ఆచరించి ఇతరుల చేతి ఆచరణ చేయాలనేది అతనితాలూకు నిధాంతం అందుకే అతడు ఆదర్శకవి. అంటే కాకుండా తండ్రిమాటను జవదాటకుండా పాటించడానికి తల్లివండ్రి

లకు విధేయుడై ఉండడానికి, అన్నదమ్మల ఆదర్శకవనానికి, అటుమగల సుఖదాంపత్య జీవితానికి మార్గదర్శి రాముడు. అందుకే రామాయణాన్ని చదవగానే రాముణ్ణి ప్రేమించాలని, రావణుణ్ణి ద్వేషించాలని ఎవరూ చెప్పకుండానే అతి సులభంగా అవగతమవుతుంది. మరి ఇంకటి ఆదర్శమూర్తి మహాపరాక్రమశాలి కూడాను.

వీరుడైన రాముడు నూనూలు మీసాల నూత్న యావనంలోనే రాక్షసుల్ని మటుమాటుంచేసి యజ్ఞాల్ని నిర్విఘ్నంగా కొనసాగేలా చేసి, త్రియోచితమైన ప్రజలను ప్రదర్శించేడు. కానీ రావణుడిని హటుమాటుంచేకుడం అంటే మాటలతో పని గాదు. అంతటి పరాక్రమశాలి రాముడు కూడా వానరులు, అత్యుబుధ మేవలగు వారి సహాయంతో రావణుణ్ణి వధించేడు. రావణవధాంతరం రాముడు జులెట్టిగా ఆదర్శవంతుడయ్యాడు.

అయితే రాముడు ఇంతటి పరాక్రమశాలిగా, ఆదర్శమూర్తిగా చరిత్రపుటలలో నిలిచిపోడానికి మూలం ఒక ఆచారమూర్తి. ఆమె త్యాగాన్ని చెప్పడానికి భావకే అతీతమవుతుంది. ఆ కరుణామయ ‘ఊర్పిత’!

చాలామంది ఆశ్చర్యపోతారు ఊర్పిత ఏంత్యాగం చేసిందా? అని. ఒకసారి పరిశీలిద్దాం రామునితో పాటుగానే అత్యుబుధ, భరత, శత్రుఘ్నులకు కూడా వివాహం జరిగింది. వివాహానంతరం కొన్ని సంవత్సరాలు అందరూ చక్కటి దాంపత్య జీవనాన్ని గుచ్చుచూసేరు.

కాలచక్రం పరిభ్రమించింది. కైక కోర్కె తీర్చే నిమిత్తం రాముణ్ణి వనవాసం చెయ్యమని దశరథుడు ఆదేశించేడు. ఇత్యుక్తవంశంలోనే ఆశీన

మాటకన్న ఆచారంలేదు గాబట్టి దశరథుడు కైకకు ఇస్తానన్నవరాలమూలంగా రాముణ్ణి ఆడవులపాలుగవచ్చని కోరవలసివచ్చింది. మరి అశేషిత్వవంశంలో పుట్టిన రాముడు తండ్రిమాటను పాటించేడనడంలో విశేషంలేదు. ఆచారంగా రాముడు నారచీరలు ధరించి అడవికి సిద్ధమయ్యేడు. మరి పతితోడనే సతి జీవితం గాబట్టి, ఆమె పతివ్రత అనడం చేత, తనతండ్రి జనకుడు మహాతత్వవేత్త, జ్ఞాని అనడంచేత, అటువంటి మత్స్యప్రియ వంశంలో పుట్టి, ఇనకులసోముడు రాముడి భార్య అనడంచేత నీత రామునితో వనవాసానికి సిద్ధమయ్యింది.

భార్యవత్సలుడు, అన్నగారిపైని అమితమైన భక్తివిశ్వాసాలు గలవాడు, అత్యుబుధుగూడా అన్నవదినలతో వనవాసం చెయ్యడానికి తనకాడలేదు. అన్నదమ్మలిద్దరు శరీరాలు వేరైనా ఆత్మ ఒక్కటిగా జీవిస్తున్నవారు. అలా వెళ్ళుతున్నారంటే సమంజసమే అనిపిస్తుంది. కానీ కీతలాంటిదేకదా ఊర్పిత కూడా! మరి అత్యుబుధు వెళ్ళిపోతే ఈమె ఏం కావాలి? ఒకరోజు కాదు. రెండు రోజులుగాదు, పద్నాలుగు సంవత్సరాలు. ఇలా పద్నాలుగు సంవత్సరాలు ఒంటరిగా ఉంటే తనను గురించి లోకం ఏమనుకుంటుంది? కాలాంతరంలో ఈమె ఎన్ని సమస్యలు ఎదుర్కోవాలి? అందుకే చమత్కారంగా అత్యుబుధు అన్నని, వదినగానీ తనకంటేకీ రెట్టలాగ చూసుకోవాలి గాబట్టి. అటువంటి ఘటం తనకు నిద్ర అసంభవమని అతని నిద్రని తనభార్య ఊర్పితకు ప్రసాదించి లోకంలో ఆమెను పాలుగాకుండా తనకార్యాన్ని గెరవేస్తూనే ఉన్నాడానికి ఎటువంటి ఆటంకలేకుండా ఆసమస్యని అక్కడి కలపరిష్కరించేడు.

మరి ఈమె ఎంతటి త్యాగమూరి అలోచించండి. భర్త ఆజ్ఞానువర్తిస్తే ఈమె అంతఃపురంలో ఒంటరిగా ప

దీని ప్రథమ ముద్రణ 1879 ముద్రాసు శ్రీ నిలయము పెనుపొల్లో. ద్వితీయ ముద్రణ వావిళ్ళవారిచే కావున చి.ర. పద్యకావ్యమూ కాదు. 1879 లో ప్రథమ ముద్రణము వెలువడటచే 1898 లో కవి రచించుట భావ్యమూ కాదు. 3

198. 'దేవులపల్లి సోదరకవులు సుబ్బ రాయశాస్త్రి, తమ్మన శాస్త్రి ప్రసిద్ధులు. మహేంద్ర విజయము అనుపేరన పేరు రచించిన ఆంధ్రప్రబంధము' మహేంద్ర విజయము జమిలి కవితవ్యమూ కాదు. అశేష శేషమీ దురంధరులైన సుబ్బరాయ శాస్త్రి గారిదే.

314. 'నడకడుటి పీరరాజుగారు (1871-1987). వచన రూపమున అనేక పురాణములు వెలయించుటయే కాక విమర్శ లనేకము ప్రకటించిరి. అముద్రిత గ్రంథములయిన ఎల్ల నార్యునివిష్ణుమాయా నాటకము, మద్దిరాల వెంకటరాయకవి ఏకాంత సీతావిలాసము పరిష్కరించి విమల పీఠికలతో ప్రకటించినారు.'

ఎల్లనార్యుని విష్ణుమాయా నాటకమును ముద్రాసు కళ్యాణవిద్యాలయము వారు ప్రకటించగా నది దోష భూయిష్టముగా నున్నదని పితామహురము రాజా రావు సూర్యారావు బహద్దరువారు తమ గురు వర్యులు ఆస్థాన విద్వాంసులునైన ఓలేటి వెంకట్రామ శాస్త్రిగారిచే పరిష్కరింప జేసి, 'చేకమళ్ళ అచ్యుతరావుగారిచే పీఠిక వ్రాయించి ప్రకటించిరి. వి. మా. నా. అముద్రితముగాదు పీరరాజుగారు పీఠిక వ్రాయలేదు. వారు పరిష్కరించ లేదు ప్రకటించలేదు.

ఇంతకును గ్రంథకర్త చెప్పవలచు కొన్నది ఎల్లనార్యుని కృతమైన శ్రీ రాధా మాధవము గ్రంథము. ఇది అంతకుముందు అముద్రితమే. 1936 లో తూ॥ గో॥ మండలాంతర్గత కపిలేశ్వర

పురజమీందారులు శ్రీ బలుకు బుచ్చి స్వారాయుడుగారు దీనిని ప్రకటించిరి. శ్రీపాద లక్ష్మీపతి శాస్త్రిలవారు పరిష్కరించిరి. ఓలేటి వేంకటరాయశాస్త్రి గారు పరిచూచిరి పీరరాజుగారు ముని పలుకు వ్రాసిరి 4

315. 'తాతా న బృహద్రాయశాస్త్రి గారు' వర్ణుల చిన్న సీతారామశాస్త్రి గారును, దువ్వూరి వేంకట రమణశాస్త్రి గారును వీరి శిష్యులలో ముఖ్యులై తెలుగు వ్యాకరణము మీద మంచి పరిశోధనము చేసి ఉద్గ్రంథములను ప్రకటించినారు.'

వర్ణులవారి విషయమై మన మేకీధ వచ్చును గాని, వేంకటరమణ శాస్త్రి గారిని గూర్చి కొంత చెప్పవచ్చును వీరు 1941-68 సం॥ల నడుమ నాంధ్ర విశ్వ విద్యాలయమున పండిత పదవి నలంకరించి, వ్యాకరణపుటాంశై ప్రఖ్యాతి గన్నవారు. 1964 వఱకు వ్యాకరణ శాస్త్రములో వీరు వర్ణుల వారివలె ఉద్గ్రంథము లెవ్వియు బ్రకటంపలేదు. 1964 లో వీరి బాల వ్యాకరణ సమీక్ష వెలువడింది. కాని ఉపాధి కరణాలు 1960 లోనే ముద్రితమైనది కాదు! ఆంధ్ర శిబ్బ చింతామణి వలె సంతృప్తికరమైనట్లు బాల వ్యాకరణ సమీక్షా రచనమునే గ్రంథకర్త విని ఇట్లు వ్రాసియుండును.

254. 'వీని యన్నింటిలోను స్వతంత్ర రచన ఈ మంజరి మధుకరీయమే. 1860 లో ఈ కాటకము రచించి రని వీరి కుమారులు శ్రీ కోరాడ రామకృష్ణయ్యగారు పేర్కొనినారు'

రామకృష్ణయ్యగారు రామచంద్ర శాస్త్రిగారి మనుమలు. 'రామచంద్ర కవిక ముగ్గురు పుత్రులు. ఇద్దరు పుత్రికలు లక్ష్మీమనోహరము, రామకృష్ణశాస్త్రి, దుర్గానాగేశ్వరశాస్త్రి యనువారలు.... రామచంద్రకవి కేవలపుత్రుడగు లక్ష్మీ

మనోహరంగారికి ఇద్దరు కుమార్తెలు. రామ కృష్ణయ్య, కేవలధానులు అనువారు.' ఈ రామకృష్ణయ్యగారే కోరాడ రామ కృష్ణయ్యగారు. ప్రఖ్యాత భాషాకర్త వేత్తగా మనకు పరిచితులు.

329. 'వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు శ్రీనాథుని కవితపైని వ్రాసిన 'విమర్శ యీశేషి' అనునది ఉత్కృష్టగ్రంథము' పేరుచెప్పు గ్రంథకర్తను వ్రాయుట అలవాటు గనుక మనమే శ్రీ శాస్త్రిగారి గ్రంథ మేదియో కనుగొన వలయును. అది శృంగార శ్రీనాథము. ప్రభాకర శాస్త్రిగారి కీర్తిలతకు పట్టుగొమ్ము. శాస్త్రిగారిపీఠిక యీ విషయమై ఏమనుచున్నదో చూడుడు.

చరిత్రభాగముని, గ్రంథవిమర్శభాగముని యీ గ్రంథమును దొలగిత రెండుభాగములుగా రచించితిని. కాని గ్రంథభాష శృణుమనేనిపుడు ప్రథమభాగముమాత్రమే ప్రకటించితిని. విమర్శభాగము వేటూరి గ్రంథముగా వెల్లడింపబడియున్నది.' 3

కావున ప్రభాకరశాస్త్రిగారు శ్రీనాథునిపై విమర్శ ప్రకటించలేదు. గ్రంథకర్తకు కనీసము గ్రంథము చేరైనను తెలియకపోవుట విషాదకరము. వేయేల వేంకటరాయశాస్త్రిగారినిగూర్చి రెండు తడవలు గ్రంథకర్తవ్రాసి, వారి శృంగార నైషధవ్యాఖ్యను విస్మరించుట శృంగార శ్రీనాథము శాస్త్రిగారి Master-piece అని ప్రశంసించుటయే గాక, కవి చరిత్ర లన్నిటిలో నీకృతి అత్యుత్తమమైనదని కైలాసవాసీ మల్లంపల్లి సోన శేఖరశర్మగారు తమ రెడ్డిరాజ్యచరిత్ర పీఠికయందు కీర్తించిరి. - గ్రంథకర్త కాః. ఉత్తమగ్రంథ మని నిర్ణయించి పెద్దలకు తలవంపు.

815. 'వేదం వేంకటరాయ శాస్త్రి, గారు కావ్యాలంకారచూడామణి, అలంకార సారసంగ్రహము, సాహిత్యదర్పణము వంటి ఉద్గ్రంథములు యథామాలకముగా అనువాదము చేయుటయే గాక, ఉరాహరణ శ్లోకములకు వచనరూపముగ అనువాదములు ప్రకటించిరి.'

పాపము గ్రంథకర్త శాస్త్రిగారి సాహిత్యదర్పణ అనువాదము చూచి, తక్కిన గ్రంథము లిట్లే యుండుననుకొని విన్నకోట పెద్దన కావ్యాలంకారచూడామణిని గూడ యీ బావిలాలో నిరికించి పారవైచినాడు. చూడామణిని వీరు విని యుందురుగాని, చూచియుండరు.

గ్రంథకర్త వీరేశలింగము పంతులుగారి కవులచరిత్ర తృతీయ భాగమును యథాతథముగా తన గ్రంథమున కక్కించుకొని వారిని గూర్చి యేమనుచున్నాడో చూడుడు.

'ఆకవుః గ్రంథవిమర్శనమునెడ ఆయనకు అంత దీక్షలేదు. ప్రసంగవక్తమున గ్రంథ గుణమును గూర్చియు, ఏకొలది పాటి ప్రశంసయేని యున్నను అది విమర్శన పునిపించుకొనదగిన ట్లుండదు'. (పుట 328)

ఈ వాక్యములు వ్రాసిన చేతులతోనే గ్రంథకర్త 'సాహిత్య విమర్శన మెట్లు జరిగవలయునో' ప్రదర్శించుటకది (కవుల చరిత్ర) మేలుబావు' అని 412వ పుటలో వ్రాసి ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనెను.

ఇదిగాక మిగిలిపోయిన శిష్యుల వ్రాయుటలో తప్పులకు లెక్కలేదు. అనునను లెక్కించుటకు కొన్ని చూపుచున్నాను.

(తెలువాయి 19 వ పేజీలో)

ఉభయ గోదావరీ మండలాల పట్టభద్రుల నియోజకవర్గమునుండి

శాసనమండలికి పోటీచేసి అఖండవిజయమును చూరగొన్న

శ్రీ బిలుసు ప్రభాకర బుచ్చి కృష్ణ

సత్యనారాయణరావుగారు

శ్రీధనమాలవన

అచార్య నాగార్జునుడు

గ్రంథయిత శ్రీ చేబోలు చిన్మయబ్రహ్మకవిగారు ఎం. ఏ. H. N. 28-21-46
లితానగరం, ర జమండ్రి-4, తెల రి ద్దు

స గీత మాపాతమధుగ మని సాహిత్య
మాలాచనామృత మని కొందరుండరు.
సపుణ్యల సైపుణ్య విశేషముచే నీలతూణ
మొకప్పుడు తారుమారున ట్లనిపించును.
మరొకప్పు డీ రెండు లత గమూల భిన్న
మైన తృతీయః పంథాః సాక్షాత్క
రించును. ఇట్టి విచిత్రబహుళమైన కాల
ప్రవాహము లోని బుద్ధుడ కాబల్యము
వారి తళ తళలను మించినది

నేటికవితాప్రవాహములోని బుద్ధుడ
మఃలో 'అచార్య నాగార్జునుడు' ఒకటి.
దీని రచయిత శ్రీచేబోలు చిన్మయ
బ్రహ్మముగారు వీరు 'కవితాబాతులచే,
వ్యక్తితాతీతులచే నాంధ్రులవలపరిచిరులు.
రాజమండ్రివారికి నుపరిచిరులు. ఈ
గ్రంథము వారిరచనలలో పరువాటగది
యని గ్రంథము మొదటనే స్పష్టమగును.

ఇందు నాలు గాళ్ళ సముల లో
సుమారు రెండువందల యేబది పద్యము
లతో లగింపుకలదు. వీరు రచించినయీ
గ్రంథము శ్రీ పాల్కురికాచే గణపతికి
సమర్పితము. ప్రథమాశ్వాసమున పెం
టోటపురవర్ణన, వీరితూచార్య దంపతుల
వర్ణన, వారి ప్రార్థన, పుత్రోత్పత్తి, వాని
యశాశోగ్యము, జాడభిక్షు వాతనికి
చికిత్సచేసి తన యధీము జేసికొనుట,
వానిని పెంచి నాగార్జును డని పేరువెట్టి
ధర్మ ముపదేశించుటయు వర్ణితములు.
ద్వితీయమున నాగార్జునుని కాశీయాత్ర,
వాని యుపదేశములు, దేశసంచారము,
సుహాసిని యను కామాతుర యగు వేశ్యకు

బుద్ధిచెప్పుట యజ్ఞశ్రీ ప్రభువునకు
సుహృద్దేఖ ప్రాయముట, అహింసా ప్రబో
ధము వర్ణితములు. తృతీ యమున యజ్ఞశ్రీ
నాగార్జునుల సమావేశము, సింహళగమ
నము, ప్రతినీత ర్తనము, చైత్యాదినిర్వా
ణముగావించు జేయుట మున్నగునవి కథిత
ములు. చతుర్థమున శ్రీ పర్వత విశ్వ
విద్యాలయ ప్రాథిక శర్తనము, నాగార్జు
నాచార్యుని బోధల వివరణము, రాజ
జమాయని రాజ్యలోభపు చాళ్యములచే
నాగార్జునుని శరీరత్యాగము, మున్నగునవి
వర్ణితములు.

నాగార్జునుడు జన్మచే బ్రాహ్మణు డని
కొందరు విశ్వశాస్త్రిలు డని మఱి కొం
దరు జాదోపవాదములుగా గాదించిరి.
మంత్ర తంత్రముల యందు, శిశ్చ ము
నందు, ధర్మచింతనయందు, పాండిత్యము
నందు, నాగార్జునుడు పేరందినవా డని
కొందరు, కాడని మరికొందరు పలుకు
దురు. ఎవరి యాధారములు వారివి.
ఎవరి యభిమానములు వారివి. కాని యిట్టి
జాడకథను సర్వదేవతా ప్రథమవం
ద్వ్యుడై యొకమతమున కధిష్ఠానమైన మైన
గణపతి కంకిత మిచ్చుట యెంతవర కుచి
తము? దీనిలోని స్వార్థస్య మేమి? యని
పాఠకుల కనిపించును. జాడ గాడా
పత్యములకు గలపంపంప మేమి?

అవతారికా నిర్వహణము, ప్రాచీనుల
పద్ధతిలో నున్నను, కావ్య కవ్యను
అతిగా కవి ప్రశంసించుట (0. ప. విశి
ష్టాధ్యక్షులిన ఇత్యాదులు), ప్రాచీనా

ధునిక రీతులకు భిన్నమై యున్నది. అని
పైంటు డైరెక్టరు వంటి యవ్యభాషా పద
ప్రయోగము దోషము కాకపోయినను,
కొంతవిచిత్రముగా నగపడును. కావ్య
వైశిష్ట్యమున కిట్టిని నూచకము లేమో
యనిపించును.

యశాగ్రస్తుడైన నాగేశ్వరనికి జికిత్స
చేయవచ్చిన జాడభిక్షువు శిశువును తన
కప్పించినచో నతనికి వైద్యము చేయుదు
నను ఘట్టము రసవంతము కాకపోవుటయే
కాక గ్రంథముఖ్యోద్దేశ మగు జాడమతో
త్కర్తకు భంజక మనిపించును. 'నీవయే
కురమాదధిగా' అని యా జాడభిక్షు
వనుట వాని ప్రవర్తన కనుగుణము కాదు
కదా! జాడమైన నాగార్జునుడు కాశీనగర
మున నన్నపూర్ణావిశ్వేశ్వరులను దర్శిం
చుట, గంగాతీరమున తపోనిరతు లగు
మహాత్ములను గని స్తుతించుట, విశాల
నగర రాజశరీరమున పరకాయప్రవేశము
చేయుట, తారాభర్తల కామతాస్త్ర
పరిష్కా పూరితాశపత్యమున కానందిం
చుట, మున్నగునవి కవి చెప్పదలచిన
దానిని పాఠకుడు గుర్తింప లేనట్లు
చేయును. కృష్ణగర్భియగు సుహాసినిని
నాగార్జును డంధురాలపు శమ్మని శపిం
చుట వాని పాత్రదాత్త్యమును శాంచె
పటముడు.

మంత్ర తంత్రాదుల నుత్కృష్టత
సాధించి యందుభుజన రాజులుమొదలగు
వారిని వశపర్చుటను గాదించు కొనిన
నాగార్జునుడు యజ్ఞశ్రీకి సుహృద్దేఖ
ప్రాయముటయేకాక రాజమాతకు నమస్కృ
తించుట మరెంతవిచిత్రముగా నగపడును.
నాగార్జును డైదువందల సంవత్సరములు
వైగా బ్రదిక నను నత్యుక్తికి కవి సకు
ర్పించుట చాలవిచిత్రముగ నుండును.
ద్వాపరకాలలోని మహా భారతమునకే
రెండువందలయేండ్లున్నవారు లభ్యము
కాదుకదా. అట్టిచో కవియుగములో
నాగార్జునున కిట్టికయస్సు నాపాదించుట

మకచారి క్రీతులకు విరుద్ధ మగును. ఇట్టి కావ్యమును రచించుటలో కవి 'మిక్కిలి జాగ్రహిత' వహించి యుండవలసివది. శివునివరమున జన్మించిన నాగేశ్వరుడు బౌద్ధభిక్షువు వలన బ్రదుకుట యనునది పరమేశ్వరునకు న్యూనతాపహముకదా. అట్టిచో వాని జన్మకుఁ బరమేశ్వరానుగ్రహమును గారణముగా కవి చెప్పుటం దైన బాగుండెడిది.

కథానిర్వహణమున కవి ప్రచారములో నున్న కాకమృత ఫలను నమ్మి నాగార్జును నకు సర్వశాస్త్ర పాండిత్యమును, మంత్ర తంత్రాదికాశలమును, రససిద్ధత్యమును వర్ణించి కొన్ని వందల సంవత్సరములు బ్రదుకుటయేకాక రాజును బ్రదికించి; రాజ్యలోభాకృష్టుడైన రాజవమారుని సామాన్యములకుఁ బై తనకు సన్నిహిత తరుడైనవానిని మార్చిజాలని వ్యక్తిత్వము కలవానినిగా జేయుచున్నట్లయిన దని గమనింప జాలకండుట విచారకరము. నాగార్జునుని పాత్రచిత్రణమున నిట్టి మతచారిత్రక గ్రంథమున నెంతో జాగ్రహితత వహింపదగియున్నది. వర్ణనలు యథోచితములుగాక ప్రాచీనానుకృతిలో నడచిన వనిపించును. (పురవర్ణన మున్నగు నవి యిట్టివే.)

పదముల్పాదుచు నోరచూపులు (8వ పేజీ 10 ప) ఏటగుపంటలచ్చి కొక (పేజీ 11) కంటిపద్యము లీకావ్యమార్గమున నలసిన పాఠకున కింత యాహ్లాదము కలిగించి కవి కవితాప్రశస్తిని వెల్లడించును. పద్యములు గణపూర్ణము లయినంతగా బౌద్ధపూర్ణములు కాకపోవుట యగపడి, ఆద్యంతముల పుస్తకమును పరిశీలించినవారికి కసంతుష్టి కలిగించును.

శ్రీకంఠ సోమయాజిను

భాక్యతిపతిభామకహితనిరతిలోకాగోకప్రచలిత కీర్తి

కైకగణాధిపతి కపిశ్వరవినుతి

(ఆ 4 - 1 ప)

ఇట్టి పద్యము లర్థదూరములై సర్వసార్థకములుగాక క్లేశము గలిగించును. ఆత్మాసాంత గద్యము, పుస్తకముయొక్క ఆద్యంతములు కవిని సంపూర్ణముగా పరిచయము గావించును. కవి నాటి ఆర్య మతస్థితి వర్ణనలో పాటు బౌద్ధమతములోని హీనయుగ మహాయానములను, ఆయా వాదములను (నిర్వాణీవాదము, స్థవిరవాదము, విజ్ఞానవాదము, బాహ్యార్థవాదము, కూన్యవాదము) బౌద్ధమత గ్రంథ విశేషములను నాను మాత్రముగనైన స్పృశించిన చాల బాగుండెడిది.

ఈగ్రంథమును పరిశీలించినచో అభిప్రాయములు విరుద్ధములు మున్నగు వానిలోగూడ శాంధ్రులు అక్షరప్రాధాన్యము నంది రనిపించును. కవిపాత్రచిత్రణము, కథానిర్వహణమున, పద్యరచనమున చూపిన శ్రద్ధ చాల దనిపించును.

కవి తనకావ్యమును 'సాహితీవిమల సౌందర్యముతో నిండారినదానిని'గా, విశిష్టాంధ్రకృతిగా, కలకాలము నిలుచుదానినిగా భావించుట వారి ఆత్మవిశ్వాసమును సూచించుచున్నది. అవతారికలో 24వ పద్యమున 'పిన్నయైన బుద్ధికి' ఇత్యాది పద్య మపార్థ సద్యస్సార్థికరము, అవతారికా నిర్వహణము సంక్లిష్టమై యేది యెవరిదో తెలియనంత గుబురుగా నున్నది.

అందే 27 పద్యము నెల్లూరు రాజమండ్రి కంటే తక్కువ యను నపార్థమును, ప్రాంతీయవివాదమును, రేకెత్తించునట్లున్నది. మొత్తముమీద పద్యరచన సంపూర్ణ తృప్తికరముగా లేదు. బహుగ్రంథకర్తగా లబ్ధప్రతిష్ఠ డయిన కవికి విత మరంతి పరిపూర్ణతనందవలెనని వాతకు లాకాంక్షించుట దేసము కాదు. ముద్రణ స్థానిత్యబాహుళ్యముతోపాటు

తపస్సంలా

ఇటీవల రాజమండ్రి జాతీయసాహిత్య పరిషత్తువారి యాజమాన్యమున శ్రీమతి అక్షీనరసమ్మ కాన్వెంటులో 'సాహిత్యము భారతవ్యము' అనే విషయముపై ప్రభుత్వ కళాకాలాధ్యక్షులు శ్రీ ఆర్. డి. నుదర్శనంగారు ప్రసంగించియుండిరి.

సభకు శ్రీ ఎస్. రామచారి (C.T.O.) అధ్యక్షత వహించిరి. ఇరవయ్యో కతాబ్దంలో బయట దేశం సాహిత్యోద్యమాలు వాటికి మూలకారణాలైన సాంఘిక రాజకీయ పరిణామాలూ పునః పునః స్పష్టపడిరి పారిశ్రామిక విప్లవం, మార్క్సిజం, లెనినిజం. స్వాతంత్ర్యోద్యమం సాహిత్యంపై చూపిన ప్రభావం; ప్రకృతి కవిత, భావకవిత, దాదాయజం, సర్రియలిజం ఫ్రాయిడ్ తత్వం, బెర్నార్డు మతత్వం, సింబాలిజం మున్నగు వానిని వివరించిరి. శ్రీశ్రీ కవిత్వంలో అన్ని ఉద్యమాల ప్రభావం గల రచన లున్నాయనిరి.

మహాత్ముని అహింసా సిద్ధాంతం, సహాయ నిరాకరణం సాత్విక నిరోధం వంటి సాంఘిక రాజకీయ ఉద్యమాల ప్రభావం సాహిత్యంపై ఎంతవఱకు పడిందన్న విషయాన్ని ఎంచుతే నో వారు చెప్పించారు.

(చూ. ప్రక్కపుటలో)

అల్పాలముగానైనను ఇందోవ్యాకరణ దోషములు పొడచూపుచున్నది ప్రాచీన పద్యకవితపై నేటి వాతకులకు మోజు కలిగింపజేయుట కెంతో పరిశ్రమ యవసరము.

అనుభూతి కవిత్వానికి భావకవిత్వానికి గల భేద సాహిత్యాలని వివరించడానికి యత్నించిరి. నేటి రచయితలు భావి రచయితలు; ఈ సాహిత్యోద్యమాల పరిణామ ఛిత్రిని బాగా పరిశీలించని సాహిత్యాభ్యుదయవాది కృషి చేయాలి. ఒక యువకవి ప్రవచించిన 'మానం నాసందేశం' అన్న సుభాషితాన్ని ప్రశంసించిరి. విచిత్రం ఏమంటే ఆ యువ రచయిత తన సందేశాన్ని మానాచరణ వల్ల కాక వాచ్యంగా గొంతెత్తి ఉద్ఘాటించడం. అది ఆత్మాక్రయంగా కాకుండా మరోవిధంగా చెప్పిస్తే బాగుండేది. గురోస్తు మానం వ్యాఖ్యానం శిష్యాస్తుచ్చిన్న సంకయా, మానం పరమ భూషణం అన్న మాటలు ఆ యువకవి ఎటుగక పోవచ్చు. సభ్యులలోను అందఱు ఎటుగక పోవచ్చు. అవి అత్యంత రమణీయములుకదా. 'బాణోచ్చిష్ట మిదం నిర్వం' అనేది వృష్టిలో ఉంచుకొని సృజనాత్మక నూతన రచనల లభింపించడంలో ఆక్షేపంలేదు. శ్రీశ్రీ రచనలలో అనేకం ఈ పరిధికి లోబడి ఉన్నాయన్నది గమనింపదగ్గ విషయం.

గత ఎనభై యేళ్ళ సాహిత్య చరిత్రా సింహాసనం లోకనం చేసినప్పుడు రాజా ప్రతాపసింహ చరిత్ర, శివభారతం, సాందరనందం, ఆంధ్ర పురాణం వంటి ఆధునిక చృందోబద్ధకావ్యాలని స్పృశించనైనా స్పృశించక పోవడానికి సాహిత్యం అంటే నేడు ప్రచారంలో ఉన్న నవ్యసాహిత్య మనేదే సాహిత్యం అని భావించడం కారణమా?

సాహిత్య సమగ్రావ లోకనం చేయడం ఒక సమావేశ కాలంలో సాధ్యం కాదని భావించవచ్చును.

—...—

- (16 వ పేజీ తరువాయి)
- పుట. 2, 819, 40. నవ్యసాహిత్య వీధులు ఆంధ్రసంస్కృతి. త. పు.
- నవ్యాంధ్రసాహిత్య వీధులు తెలుగు సంస్కృతి ఒప్పా.
- పుట. 65. మహాంకాళి నూర్బారావు తప్ప.
- సుబ్బారాయణు. ఒప్ప.
- పుట. 109. సీతా రామాంజనేయ ముఖ వేదాంత గ్రంథమును రచించిన పరశురామ పంతులు రామమూర్తి. త. పు.
- లింగమూర్తి. ఒప్ప.
- పుట. 117. సింహాసనసాలభంజిక. త. పు.
- సింహాసనద్వారాంజిక. ఒప్ప.
- పుట. 379. భూపాలీయము. త. పు.
- జాకతామన్ ప్రెయర్ భూపాలీయము. ఒప్ప.
- పుట. 800. తెలికచర్ల వెంకటరత్నం గారి వచన వాఙ్మయచరిత్ర. త. పు.
- మల్లాది వెంకటరత్నం. ఒప్ప.
- పుట. 807. భుజంగరావుగారు ఉపన్యాస దర్పణమును వ్యాసగుచ్ఛము. త. పు.
- నందిరాజు చలపతిరావు. ఒప్ప.

సహస్రదోష జాప్తంబగు నీ గ్రంథము నకు సాహిత్య అకాడమీ స్వాగతనిర్ణయం అవార్డునకు సిఫార్సు చేయుట, పుస్తకమును పూర్తిగా చదువకయే సభ్యులలోను పత్రికలలోను ప్రశంసాపరంపర వరిపించుట, అన్నింటికన్న మిన్నగా దీనిని ఎం. వి. విద్యార్థులకు రికమెండేడ్ పుస్తకముగా విశ్వవిద్యాలయ పాఠ్యగ్రంథ నిర్ణయక సంఘమునిర్ణయించు, చూడగా ఈనాటి సాహిత్య యుగములో అంధ యుగము ప్రారంభమయినట్లు తోచుచున్నది.

1. విజయనగర సంస్థానము - ఆంధ్రవాఙ్మయ పోషణ. నిడుదవోలు వేంకటరావు. పుటలు 93-94. 1965.
- * 2. తెలుగుసంస్కృతి పుట 1126 లో మనోరమ పద్యకావ్య మనియేగలదు. ఇది పొరపాటు.
3. విశేష వివరములకు చూ. తెలుగు సాహిత్యముపై ఇంగ్లీషుభాషా ప్రభావము డా॥ కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు 1960. పుటలు. 268-269.
4. శ్రీరాధామాధవము. చింతలపూడి ఎల్లనార్యుడు - 1936. ముద్రి.
5. కోరాడవంశ ప్రశస్తి-చిన్నగ్రంథము - 1951 లో ప్రచురితము - ఇది రామకృష్ణయ్యగారిచే వ్రాయబడి యుండును.
6. కృంగార శ్రీనాథము - 1928. బెజవాడ. తొలిపేజీలకు పుటలు. 1-2
- (ఈవ్యాసములోని అంశములు సరియైనవి కావని సాహిత్య అకాడమీ అవార్డుస్వాగతనిర్ణయలగాని, పత్రికా ప్రశంసలు వరిపించినవారు గాని, విశ్వవిద్యాలయ ఎం. వి. పాఠ్యనిర్ణయక సంఘమువారు కాని, సహృదయ పాఠకులే తలచిన గాని నిరూపించుచు వ్రాసినచో సమాలోచన సంతోషముతో ప్రచురింపగల్గెను.
- (సంపా.

— :0: —

బి. వి. అండ్ కో.,
రాజమండ్రివారి

II ఇంటరు తెలుగు నోట్సు
II బి. కాం. తెలుగు నోట్సు
II ఇంటరు అశ్వశాస్త్రము నోట్సు

పునర్ముద్రణము త్వరలో పూయగుచున్నది.

ఉ ద్ధ ర్థ ము లు

—•••••—

1) నిర్వచన మహాభారతము (పద్యపాదములతో)	రూ. 00
2) నిర్వచన అధ్యాత్మ రామాయణము	రూ. 20-00
3) నిర్వచన మహాభాగవతము	రూ. 80-00
4) శ్రీ వేంకటేశ్వర విజయము	రూ. 25-00
5) కందమాల నాటకము	రూ. 5-00
6) వేణీసంహార నాటకము	రూ. 5-00
7) శ్రీ వాల్మీకి రామాయణము మొదటి సంపుటము	రూ. 80-00

కృతికర్త : ప్రకాశబాబు :

బు లు సు వేంకటేశ్వరులు, ఎం. ఏ.

8-22-14, గాంధీనగర్, కాకినాడ-4.

రచయితలకు మనవి

సంతోషముగాను, సౌమనస్యముతోఁ గూడినవిగాను, నుండు విమర్శనాత్మక రచనలకు స్వాగతము. గ్రంథవిమర్శకు బ్రాముఖ్యము. ఔచిత్యము మీఱని అభిప్రాయ భేదములకు సమచిత్త గౌరవము. వాద్యమునఁ జేరఁదగు వివిధాంశములపైఁ దమ రచనలు పంపి మాకుఁ జేయుతనీయఁ బ్రార్థన. రచనలు సరళగ్రాంథికములలో గాని, శిష్టవ్యావహారికములలో గాని యుండవచ్చును. సలక్షణములు రసవంతములు నగు పద్యరచనలకు ప్రత్యేక స్వాగతము.

వివాదాస్పదములుగాని, చట్టబద్ధమైన, మత, రాజకీయ, ఆర్థిక, శాస్త్రీయ విజ్ఞాన, పురమార్గిక, సాహిత్యాదులకు సంబంధించి వివిధప్రక్రియలకుఁ జేరిన వివిధములమీఁది రచనలనైనఁ బ్రచురించుట మౌ యభిలాష.

రచన మాకుఁ జేరిన కొలదికొఱలలోఁ బ్రచురింపఁగ నీవకరించిన విషయము రచయితలకుఁ దెలుపఁబడును. స్వీకరింపఁదని రచనలు త్రిప్పిపంపుటకు తగిన తపాలాస్థాంపుల రచనలతోపాటు పంపవలయును.

కొత్తపుస్తకములను రెవ్రాలో పంపువారు రెండుకాపీలు పంపఁగలరు. పంపఁబడిన ప్రతి పుస్తకముమీఁదను వీలయినంత జీత రెవ్రా ప్రచురింపఁబడును.

— ఎ డి ట రు.

అడ్రసు :—

సంపాదకుడు, బు లు సు సీతారామశాస్త్రి,

రిఘైర్లు తెలుగు లెక్చరరు, వి. టి. జి. కాలేజి,

6-8-7, ఇన్నీసు పేట (త్యాగరాజనగర్), రాజమండ్రి-1.